

SZERKESZTŐSÉG TELEFON 1-77

Ejelli telefon (nyomda) 2-02

KIADÓHIVATAL TELEFON: 9-77

Str. Baron L. Pev 10.

LOFIZETESI ARAK:

Egész évre — — —
Félévre — — — —
Negyedévre — — —
Egy hónapra — — —

X. évfolyam

1929 Szeptember 3 Kedd

* 5689 év Ab 28 *

Ára 5 lej

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Kolozsváron hirdetések t i

Rudolf Mosse S. A.

Str. Bog. Maria No. 38. Tel. 4-13

és a

LLOYD EXPRESS

Str. Gela No. 20. Telefon 14-55

hirdetési irodák veszték fel.

Anyilt küzdelemből guerillaharcokba mentek át az arabok Palesztinában

Szíria felől betörést terveznek a baduin bandák. Chancellor fő kormányzó kiáltványban nyugalomra inti a lakosságot. Az arab vezetők még azt sem tartják szükségesnek, hogy sajnálkozásukat fejezzék ki az események fölött

Kolozsvár és Nagyvárad zsidósága Impozáns méretű népgyűléseken tiltakozott a palesztinai események ellen

(Uj-Kolozsvár, szeptember 2. Az Uj Kelet tud.) — Imponáló méltósággal és dicsőletes fegyelmességgel zajlott le vasárnap délelőtt Kolozsvár zsidóságának tiltakozógyűlése, amelyet a palesztinai események elleni energikus demonstrációként rendezett meg az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség kolozsvári csoportja.

Már 10 óra tájban kezdett a tiltakozógyűlés közönsége gyülekezni az Építőmunkások Otthona előtt, ahol a sémák egyik őre állott sorfalat. Nők és

férfiak, szakács-pajeszos chaszidok és kevésbé vallásos szabadgondolkodók, kereskedők, iparosok, intellektüelek és napszámosok — kisebb-nagyobb csoportokban érkeztek a gyűlésre, amelyen Kolozsvár zsidóságának igazán minden rétege képviselve volt. Még nem is volt egészen 11 óra, amikor a gyűlésterem zsúfolásig megtelt már és a később jövők a tágas előszobában voltak kénytelenek végighallgatni a különböző zsidó testületek, pártok és aranyalotok szónokait.

Dr. Fischer József megnyitó beszéde

Dr. Fischer József országgyűlést képviselő, az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség elnöke siri csendben nyitotta meg pontban 11 órakor a kolozsvári zsidóság tiltakozógyűlését. A hatalmas természet meglátó többszázfőnyi közönség általános figyelemmel hallgatta meg a közel felőrs beszédet.

— Palesztinából, az új zsidó hazából — kezdte meg dr. Fischer József — végtelen harcok híre érkezik két hét óta. Felkeltett és fanatizált arab bandák zsidó városokat és falvakat támadtak meg embereket öltek és sebesítettek meg, zsidó gyűjtőket pusztítottak el. Félvad tömegek lőttek rá Erec Jisráél zsidó verejtékkel áztatott földjére, amelyen új életet új kultúrát teremtet a zsidó nép. Ezt az új életet, új kultúrát és új civilizációt akarta eltiporni a tudatlanság és sötétség áradata. A zsidóság mellett az egész civilizált világ felemeli tiltakozó szavát az újkori barbarizmus legfrissebb tombolóhadjárata ellen.

Emlékezés az elesett hősekről

A világ zsidóságát mely gyászba döntötte ez az egyenlőtlen és rákényszerített harc, de ugyanakkor lázadzik a lelkünk, amiért a mandatárius hatalom olyan bűnös mulasztásokat követett el, amelyekért nem vállalhatja a felelősséget és amelyekért semmivel sem igazolható a világ lelkiismeretének és a történelem ítélőszéke előtt. De ma előtt jogos elkeseredésünknek és spontán felháborodásunknak szabad folyást engednünk, fejezzük ki a legmélyebb gyász és megbecsülés érzését annak a száz zsidó hősnak az emlékezte előtt, aki az új Palesztinai és a zsidóság becsületének védelmében halt hősi halált...

Az egész közönség erre felemelkedik és állva is marad dr. Fischer József beszédének befejezéséig.

Nem pogramáldozatokat, gyászolunk ma, — folytatta beszédét dr. Fischer József, — hanem a zsidó nép új hőseit, akik fegyverrel a kezükben haltak meg egy eszme védelmében. De halljuk azért a szívünkben markol és megrendülve állunk ártatlanul kifolyt véruknál amely helyettünk is tiltakozik, vádol és felelősségre vonja azokat, akik anyai emberélet kiálását nem akadá-

lyozták meg, vagy nem voltak képesek megelőzni. A zsidóság, a zsidó ujjászületés halottjai ők, de egyúttal az emberi civilizáció és haladás mártirjai is, akik előtt az egész kulturvilág őszinte részvétellel és hódoló elismeréssel hajtja meg zászlaját, ugyanakkor azonban velünk együtt tiltakozik az emberi vadság mérenyete ellen, amelyhez hasonlónak nem szabad többé előfordulnia.

A zsidóság válasza a támadásra

— De ezek a zsidó hősek nem hiába ontották véruket, amely miertünk folyt ki és az arab hordák támadása is nem csak Erec Jisráél ellen irányult, hanem az egész zsidóságnak szólt és ezért van az, hogy a világ minden részében elszórtan élő zsidóság egyformán mély fájdalommal és felháborodással protestál a palesztinai események ellen. Azonban nem elégedhetünk meg a gyász és a tiltakozás szavaival. Tettünkkel akarunk válaszolni a megrendítő támadásra és meg fogjuk mutatni, hogy a palesztinai harcok nem szegték kedvünket, nem bántotta meg élni akarásunkat, hanem az elesett hősek vértől meesokszorozódott erővel, kitartással, munkabírással és áldozatkészséggel fogjuk megállás nélkül, sőt még erősebb tempóban folytatni az országépítés munkáját ott, ahol egy döbbenetes pillanatra felbeszakadt, amikor az orvul támadók fegyvere eldőlt és a zsidó chaluc kezéből kihullott a esakány...

Nem fogunk elesügedni

Zugó taps fogadta dr. Fischer József beszédét, amelyet több ízben is meg-megszakított a hallgatóság lelkesedése és testmozgásai.

Ezután dr. Balázs Endre az erdélyi Keren Hajeszód elnöke beszélt, aki többek között a következőket mondotta:

— A gyász, a megdöbbenés és fájdalom hozott össze minket, amelyet a tragikus palesztinai események váltottak ki lelkünkben. A zsidóság, amely nemrég nagy krízisen ment át, betegségéből kezdett már a gyógyulás útjára térni, de most visszacsúszott állott be ebben a betegségben. Csodálatos életmegtérülési és új kulturlehetőségek bontakoztak ki Palesztinában, ahol a zsidó nép végre

megmutatta, hogy tud produktív lenni, még különül is, mint más nép, ha megvan rá a lehetősége. Ebben a gyógyulási folyamatba csapott be a féktelen arab hordák támadása, amely pusztán rombolási és gyilkolási ösztönből robbant ki, mindannak sötét, engesztelhetetlen gyűlöletéből, ami építést és életet jelent.

— A palesztinai események kétirányú reakciót váltottak ki. A nyilt antiszemita és azok, akik némelykor mégis szeretik a zsidókat megukhoz édesgetni, mint mindenkor, ezt az alkalmat is igénybe veszik felhasználni arra, hogy ránk

Akik az igazságért haltak meg

— Ezekben a fájdalmas napokban — mondotta — valamennyien egyek vagyunk és minden vájásztól leomlott közönségünk. De ez a mostani gyászunk egészen más mint különben szokott lenni. Tízszerszámra estek el zsidók a világháboruban de ezek halála nem váltott ki belőlünk akkora megrendülést, mint az ukrán pogromok áldozatain és ezek az ukrán mártírok sem bántották úgy meg a lelkünket, mint annak a száz zsidónak a hősi halála, aki Palesztinában hullott el a becsület mezején. Ez pedig azért van, mert Palesztina a zsidó nép részére szimbólumot jelent, annak az ősi zsidó jelmondatnak a megtestesítője, hogy Cion az igazság alapján fog felépülni. És ennek az igazságnak a képviselőit érte az arabok támadása.

Kire hárul a felelőség?

— Ezért a támadásért amely az igazság elpusztítására irányult, nyíltan Angliára kell hárítani a felelősséget, mert nemcsak, hogy a mandátumban vállalt kötelezettségeknek nem felelt meg, de egyenesen üzletet csinált Palesztinából, a mi szent ügyünkben. A mandátumban Anglia felelősséget vállalt azért, hogy megteremtje azokat a politikai, gazdasági és jogi előfeltételeket, amelyek a zsidó nemzeti otthon felépítését elősegítik. Ebben az irányban azonban semmi sem történt Anglia részéről, hanem az

Az angol közigazgatás bünei

— Nem intézte el Herbert Samuel a Kotel Maaravi ügyét sem, pedig a Szent Fal nekünk 3000 év óta szent helyünk, ha a telekkönyvben arab is a tulajdonosa. A palesztinai közigazgatás igazi angol hüvősséggel kezelte ezt a kérdést és mivel a Szent Fal egy arab néven van, a zsidóság érzelmei nem érdekelték többé a közigazgatás urait, hanem megengedték, hogy kaput vájanak rajta és ezzel megteremtették azt az állandó surlódási felületet, amely nem vezethetett máshová, mint a zsidó-arab ellenségeskedések fegyveres kirobbanásához.

— Éppen ilyen elnyomó és minden

bátortalanokká tegyen és lehetetlenségnek tüntesse fel azt, amit mi Palesztinától várunk. Ezzel a reakcióval szemben áll azonban a világ zsidóságának szolidaritása, amelyet az arab durván sújtó ökle egyformán talált, akár angolul, akár németül, akár pedig bármilyen más nyelven beszél.

— Legyünk tisztában azzal, hogy ezt a krízist Anglia nem tudja megoldani és ne keressük a hibákat sem másban. A világ zsidósága is krízisen megy át és minden attól függ, hogy feladjuk-e a harcot, vagy pedig fokozottabb erővel fogunk dolgozni Palesztina ujjáépítéséért. A mai tiltakozógyűlésen arról kell döntünk, azt üzenjük-e palesztinai zsidó testvéreink, hogy maradjanak ott és vagy pedig azt hogy maradjanak ott és haladjanak tovább a kitűzött cél felé, mert mi egységesen mögöttük állunk és ha eddig segítettük is őket, ezennel százszorososan inkább akarunk nekik ebben segíteni.

Dr. Balázs Endre nagy tetszéssel és óvációval fogadott beszéde után dr. Kohn Hillél, a cionista munkáspárt, a Hitachdut erdélyi elnöke szólalt fel.

történt, hogy az Erec Jisráélben letelepedett zsidók jogait állandóan kisméltették és a palesztinai jist emiatt szakadatlanul szorongásban, elnyomatásban és elégtelenségben élt.

A zsidó nép sérelmei

— Az eredendő hiba akkor történt, amikor Herbert Samuel, akit most ismét Palesztina fő kormányzójaként emlegetnek, messzire tulment abban a lojalitásában, amelyet az arabok irányában tartozott. Mi sem jellemzőbb erre az elhibázott politikára, mint az, hogy Herbert Samuel volt az, aki az úgynevezett Beisan-földet, a zsidó telepítésre szánt, egyedülállóan termékeny kintári területét odahajándékozta az araboknak, miáltal a zsidók uzsoraárat voltak kénytelenek fizetni minden tenyérnyi darabka rögrét. De minden elismérésünk és lojalitásunk mellett hibáztatnunk kell dr. Weizmann Chaimot, a cionista világszervezet elnökét is ebben a kérdésben, aki Herbert Samuel ajándékozása fölött kitért felháborodást azzal a magyarázattal igyekezett csillapítani, hogy a Beisan-vidék nem túlságosan jó és nem is nagy terület. Nem erről volt szó, amikor a zsidó nép felháborodott, hanem az elvről, hogy am a zsidóknak jár, azt ne kapja más és ezt az elvet a cionista világszervezetnek meg kellett volna védenie Herbert Samuellel szemben is.

zsidó jogot kisméltzó magatartást tanúsított a palesztinai kormány más kérdésekben is, így a közigazgatás, a zsidó véderő, a zsidó iskolák, valamint a bevándorlás terén, ahol vagy üzleti szempontok érvényesültek vagy pedig az angol tisztviselők zsidóellenes érzelmei. Az egész palesztinai adminisztrációban retrográd gondolkodású tisztviselők vannak, akik úgy viselkednek, mintha Afrika legsötétebb részében félvad feketéket kormányoznának. A zsidók és a zsidóság legszentebb jogai époló közömbösek számukra, mintha az ausztráliai szigetek emberéről volna szó.

— Azok a hősök, akik a harcokban elesnek, hiába haltak meg, ha nem gondoskodunk arról, hogy Palesztinában ezek a szegényletes állapotok azonnal megszűnjenek. Azzal vádolnak, hogy nem voltunk elég erősek. Mi nem erőszakkal, hanem az igazságunk erkölcsi erejével kell, hogy küzdjünk és ennek tudatában követeljük a reakciós rendszer likvidálását, a Kotel Maaravi és a többi zsidó kegyeleti hely visszadását, a föld-reform megvalósítását, az iskolai ügyek és a bevándorlás kérdésének a mandátum szövegének és szellemének megfelelő rendezését, a rendőrség és köztisztviselői kar megfelelő átszervezését, szigorú vizsgálatot követelünk a zavargások felidézésében vétkes tisztviselők ellen és végül követeljük, hogy a Népszövetség jobban őrkdjék a mandátum ren-

dejkézéseinek betartása fölött. Reméljük, hogy a mostani angol kormány, amely nem tehető felelőssé az előző rezsimnek büneirért, honorári fogja a mi méltányos követeléseinket.

A zsidó nép is felelős.

De nemcsak Angliától, hanem önmagunkkal szemben is van mit követelnünk, mi is hibásak vagyunk azért, ami Palesztinában történt. Amint kishitűsügből, szükmarkuságból, gyöngegségből és rosszul értelmezett, túlzásba hajított emberiségéből, engedjük, hogy idáig jussunk. A palesztinai események intő jelként kell szolgáljanak számunkra, hogy az országépítés művében egészen új korszakot kell nyitnunk, mert különben hiába halt hősi halált száz zsidó munkás és velük együtt más is el fogunk bukni.

A könnyből és vérből egy szebb zsidó jövőnek kell feltámadnia

Schwartz Jakob a kolozsvári ortodox hitközség elnöke, a hitközség nevében mélyesleges fájdalommal bélyegzi meg a palesztinai angol hatóságok eljárását, amiért védtelenül odadobták zsidó testvéreinket a gyilkos arab tömegnek, egyben a legnagyobb elismerését fejezi ki a chaluok iránt, akik megmutatták, hogy mindenképen hősök, úgy a munka mint a fegyverek harterén.

A SZENT FAL SZIMBÓLUMA.

Leírhatatlan lelkesedést keltett Klein Eljahunak, a mizrachi szónokának jiddisnyelvű beszéde, amelyben többek között a következőket mondta: — Izrael hajdani nagyságának utolsó maradványa a Kotel Maaravi. Itt estek el 1800 évvel ezelőtt a zsidó nép utolsó hősei a római túlerővel szemben és azóta ez a fal maradt meg a zsidó nép szent-ségének utolsó része gyanánt, amelyhez

évszázadról-évszázadra elzarándokol a zsidóság, hogy visszasírja a régi időköt. Es ezekhez a könnyekhez, amelyeket közel kétezer év óta hullatunk a Szent Fal tövében, most vér hullott a Kotel Maaravinál. A vérből és könnyből nem nőhet ki más, mint egy szebb és dicsőségesebb zsidó jövőendő. (Taps).

Eznek előfeltétele azonban az, hogy lerázzuk magunkról a hamis álmokat, amelyeket a kétezer éves galut alatt álmotunk és végre fel kell már ébrednünk, mert a túl hosszú álom egyenlő a halállal és mi nem akarunk meghalni, hanem élni akarunk és meg akarjuk teremteni az integráns zsidó népet, az integráns Erec Jisráelben.

Dr. Jakobi Emil volt szenátor az U. E. R. nevében bélyegzi meg a palesztinai eseményeket, amelyek okát elsősorban az angol hatóságok kétszínű magatartásában és a kizitók munkájában látja.

A zsidó ifjuság tettekkel fog válaszolni a palesztinai eseményekre

Nossin Mór mérnök, a Barisszia Hitach óra díszelnöke, a zsidó ifjuság legnagyobb felháborodását és tiltakozását fejezi ki a palesztinai országépítő ifjuság irányuló arab támadások ellen. Erre a támadásra a zsidó ifjuságnak csak egy válasza lehet, az amelyet a kanadai zsidóság adott meg, amikor felajánlotta, hogy ezer zsidó önkéntest juttat ki Palesztinában a szorongatott oltani zsidóság védelmére. Nem szavakkal, hanem komoly tettekkel kell válaszolni az arab támadásra és a palesztinai hatóságok mulasztására.

Leichtmann Andor, az Ezra ifjusági egyesület nevében beszél. Ne keressetek csak másokban a hibát. — mondlotta, — mert mi is hibásak vagyunk, mert halgatólagonas túrtuk, hogy a helyzet idáig fajuljon és azt hittük, hogy azzal a nehézy garassal, amit Palesztinának adtunk, már elég is tettünk kötelezettségünknek.

Dr. Havas József, a kolozsvári someresapatok parancsnoka, a somérszellem hőseit üdvözli a palesztinai harcok áldoztaiban, akik nemcsak pénzt adtak az ország felépítéséért, hanem munkát és vért is.

A ZSIDÓ ASSZONYOK TILTAKOZÁSA.

Neuberger Zsigmondné, a kolozsvári Zsidó Nőegylet elnöknője, a zsidó asszonyok nevében tiltakozik a palesztinai események ellen, amelyek fel kell rázzanak és még fokozottabb áldozatokra kell késztesseken minden zsidót.

Léb Jenőné, a kolozsvári WIZO-ban tömörült cionista asszonyok nevében ad

kifejezést a zsidó anyák gyászának, akik fiaikat vagy férjüket veszítették el a harcokban. De ez a gyász ne a jaj szava, hanem a diadalmas zsidó anya hangja, aki mondja: „Jöjjetek, lássátok az én bős fiaimat, akik karddal a kezükben és bátorsággal a szívükben, büszkén fel-emelt fejjel ontották véruket a hazáért, a zsidó nemzetért, a zsidó nép becsületéért és a zsidó igazságért.

EGY UJ FEHÉR KÖNYV VESZÉLYE

Feuerstein Kálmán, a cionista-revizionisták szónoka tartott beszédet ezután: — Fájdalmas nekünk az az elégtétel, hogy most mindenki nekünk ad igazat és hogy az események szomoruan igazoltak minket. Miért nem adtak igazat már hat évvel ezelőtt, amikor a revizionisták előre intették a cionista világszervezetet, hogy katasztrófa felé haladjunk. De ne rekrimináljunk, hanem gondoljunk a jövőre, egy új krízisre, amely a palesztinai események hatása alatt fenyeget bennünket. A legnagyobb krízis egy új Fehér Könyv veszedelme, amilyen volt az öt évvel ezelőtti, amikor — állítólag csak átmenetileg — le kellett mondanunk néhány jogunkról és most ezekből a megnyirbált jogainkból is el akarnak venni. Ha ez bekövetkezik és nem igyekszünk ezt mindenáron mekádályozni, akkor hiába volt minden vér-áldozat, minden munka és befektetett pénz és kétezer éves ideáink megvalósítása talán újabb kétezer esztendővel megint elmarad.

A CÉLHOZ VEZETŐ UT

Dr. Klein Miksa arról beszél, hogy nem Anglia megfenyegetésével, hanem fegyelmességgel, áldozatkészséggel, tervszerű munkával tudunk csak célhoz érni. Azok a férfiak, akik a kibővített Jewish Agencyben ülnek, a legnagyobb garanciát nyújtják arra, hogy Palesztinában és az angol mandátumpolitikában megváltozik az eddigi rendszer.

Az építőmunkában is egységes kell lenni a zsidóság

Lampel Jenő, a Poale Cedek szónoka, a zsidó iparosság nevében tiltakozik. Annak a zsidó iparosságnak a nevében, amelynek Palesztinában élő testvérei megmutatták, hogy nemcsak dolgozni tud, de a mellét is odaátja az ellenség fegyverének és nem riad vissza semmiféle támadástól, hanem egyesült erővel, még nagyobb munkakifejtéssel és áldozatkészséggel fog küzdeni a zsidó nemzeti otthonért.

NAGY IDŐK NAGY TETTEKET KÖVETELNEK.

Dr. Weissburg Chaim, a Palesztinában élő zsidóság nevében szeretné, hogy az a tiltakozó szó, amely a kolozsvári zsidóság demonstratív gyűléséről kimegy, méltóságos legyen. Ne azt firtassuk, hogy kinek volt igaza, hanem azt, hogy kinek lesz igaza és igaza csak annak lesz, aki a zsidó nép egységét meg fogja teremteni.

Amikor meg akarnak fosztani bennünket valamilyen jogunktól, — folytatta dr. Weissburg Chaim, — mindig a jogra hivatkoznak. A Kotel Maaravira nekünk évezredek jogaink vannak, de az angolok arra hivatkoznak, hogy a telekkönyvi jog szerint ez a fal egy arabé. Ez ellen kell tiltakozni. Az anyagi feltételek mellett azonban a mi ügyünknek lelki előfeltételei is vannak és első sorban magunknak a nagy időkhöz méltóan viselkedni, mert csak így lehet nagy dolgokat végezni és ha erre képtelenek vagyunk, lehet, hogy az utolsó alkalmat szalasztjuk el. Dr. Fischer József elnök bejelenti, hogy még számos szónok iratkozott fel, de az

idő előrehaladottságára való tekintettel kéri, hogy ezek álljanak el a szólás jogától.

Dr. Fischer Tivadar, aki a tiltakozó gyűlés egyik főszónoka lett volna, betegsége miatt kénytelen volt távol maradni. ELFOGADJÁK A TILTAKOZÓ HATÁROZATOT

Dr. Weisz Jenő, a Zsidó Nemzeti Szövetség kolozsvári csoportjának ügyvezető elnöke lép ezután a szónoki tmevényre. Mielőtt a határozati javaslatot felolvasná, kötelességének tartja megállapítani, hogy ez a gyűlés nem cionista gyűlés, hanem zsidó gyűlés, amelyen az összes pártok, irányzatok és árnyalatok képviselői örömmel üdvözli. Ez az egységes részvétel azonban felveti azt a kérdést, hogy máskor is ilyen egységes volt-e a zsidóság fellépése. Ebben a tekintetben egy másik határozati javaslatot kellene előterjeszteni, amelyben a népgyűlés önmagáról megállapítja, hogy nem tett eleget kötelességeinek sem Palesztinával, sem a zsidó néppel szemben. (Taps). Felolvasa a határozati javaslatot, amelyet a népgyűlés egyhangu lelkesedéssel magáévá tesz, mire dr. Fischer József befejezettnek nyilvánítja a népgyűlést, amely a Halkiva hangjai mellett oszlott széjjel.

Itt említjük meg, hogy Glasner Akiba főrabbi a szombat délelőtti istentisztelet keretében hatalmas és megrendítő beszédben foglalkozott a palesztinai eseményekkel és a tórahú zsidóság nagy gyászának és tiltakozásának adott kifejezést.

A nagyváradai zsidóság tiltakozása

A nagyváradai zsidóság is megmozdult a palesztinai események hatása alatt és vasárnap délután 11 órakor tiltakozó gyűlést tartott az Atlanti-mozi helyiségében. Az ezer ülőhelyes mozi annyira tul volt zsúfolva, hogy a jelenlevők számát legalább kétezerre lehet becsülni.

NEM SIRUNK, HANEM TILTAKOZUNK

Feszült eszében kezdte beszédét Nussbaum Sámuel:

— Nem sirni jöttünk ide, hanem tiltakozni. Azt akarjuk, hogy az egész világ meghallja szavunkat.

Megható szavakkal emlékezik meg azután az elmúlt tíz esztendő fáradságos munkájáról.

Történelmi visszapihantásban igazolja a zsidók jogát Palesztinára. Hangoztatja, hogy az országépítő munkát áldozatokkal is tovább fogják folytatni. Megvédi a zsidó Palesztinát és a harcot az erősíti meg, hogy a zsidóság küzdelmét az egész világ szimpátiával látja.

ÁRTATLAN VÉR ÖMLÖTT PALESZTINÁBAN

Dr. Lévai Béla mondott ezután költői szárnyalású, mélyenjáró gondolatokban gazdag beszédet.

— Ártatlan emberek vére ömlött Palesztinában és a mártirok sirja felett zokogva mondunk hitvalló imát. De vigasztal bennünket az a tudat, hogy a mártirok vére megtermékenyíti a földet és azok sirjából nyílik ki a jövő reménység, a nagy zsidó összetartás virága.

Dr. Kohányi Rezső megható szavakkal vázolja a palesztinai véres eseményeket. — Átvonultam én, az Örökkévaló, sokszor felettetek, — idézi a biblia szavait, — és látalak benneteket sokszor vérben fetrengeni és azt mondom nektek, hogy merítsetek erőt a véretekéből és éljetez és közdjetez...

EGY TABORBAN

Fehér Dezső főszerkesztő élesen elítéli az angol indolenciát, amely telenül nézte a zsidó munka eredményének pusztulását. Idézi a magyar történelmet. A ki-egyezés után a zsidó munka fellendítette

az ipart és kereskedelmet és akkor hozták Tiszacsizárt, hogy összeontsák, amit a zsidók alkotnak egy igazságtalan vád-dal.

Mindenkor, ha ütötték a zsidót, nem kérdezték, hogy cionista, vagy agudista, ortodox vagy neológ. Epen ezért össze kell fogni a zsidóságnak, mert ebben az egységben lehet csak az erő.

NEM POGROM, HANEM FÉGYVERES HARC

Leitner Zoltán visszatekint a cionizmus multjára és elmondja, milyen erőszittel vezettek eddig a palesztinai munka érdekében. Megállapítja, hogy az, ami Palesztinában történt, nem pogrom volt hanem harc. Védekező harc a zsidóság részéről, de mióta a zsidóság a galutban él, most mutatta meg először, hogy ha kell, fegyverrel is meg tudja védeni nemzeti otthonát.

Dr. Markovits Ignác megállapítja, hogy a palesztinai harcoknak gazdasági hatere van. Az arabok a zsidó vagyont akarják megszerezni, de a zsidók helyt állottak. A koloniák munkásai nem hagyták ott a helyüket, hanem fegyverrel is megvédték azt. Az angolok pedig telen néztek a pusztítást. Mi, — e mondja, — az angolok segítségé dacára is fel fogják építeni Palesztinát.

EGY MAGYAR ZSIDÓ TILTAKOZÁS FOGLAGALASA

Dr. Leitner Mihály, a dévai Magyar Párt volt elnöke kér szót. A palesztinai események a szolidaritás érzését megerősítették az egész zsidóságban. Ebben az esetben nem lehet politikai vagy külön nemzeti kérdés. Valamennyi zsidó tiltakozik a gaz cselekedetek ellen.

Sternberg Izsák, az Agudasz Jisroel nevében szólal fel. Hangoztatja, hogy politikai nézetek nem választhatják szét ilyen esetekben a zsidóságot és mind együtt vannak a tiltakozásban.

Hath Efraim tiltakozik a vérengzések ellen és védelmet követel a palesztinai zsidóság részére, akiknek érdekében meg kell, hogy mozduljon az egész világ zsidósága.

London A nevében szibolinszky megvetelte a zsidó csak szolidar chaluoknak amelyek hős mi csapatban

— Az egylásra és vilá kül egységes események eldűlnék a pársen demonstr kérdezn hogy építse, mié összehozni? Mott zsidó vérteni? ...

Két évvel gát hasonló

Sziri

(Cluj-Kolozs tudósítójától).

valatos jelenté hogy Palesztin galom, ma érösszetűzésekről nak írt. Az a támadnak meg a terepet alkal monnek át. 1923

Hajában egy csoport ajra tust, több épnyit

A karhatalom arabokat.

A Tibériás n (a távirat nem ugyancsak tegn beduin banda erősitett hírek a koloniát. A segkésőn érkezett voltak összetűzettek vidéken állandó. A jelek szerint küzdelemből a g Egészen nyilván

a palesztinai vezérek tudta

amire mi sem je sem tartotta szű iott borzalmak ze ki az illeleket. Londonban ezt tejesnek ítélik.

Jeruzsálemben delt feszültségek repülőgépek vezet caken megerősít kálnak.

A hatóságok a lökelt legyve Tiltott fegyverv tartóztatás törté liti vajjon a zsi is elkobozták a hogy a zavargások kormány fegyver do és angol lakomunicóval. A v dődött meg a ter lenaggyobb részé uccák teljesen ké

Az északgalile sabb természetű az első jelenések sorkatonaságnak tüzharc után sik szórnia.

Északgalileában gépeket rendelt

A jeruzsálemi fők bizalmas jelentés hogy Sziriában b tanak, hogy az tenek elő Paleszt főkormányzóság

Füzdőre, nyaralóhelyekre utazó előfizetőinket felkérjük, küldjék pontos címüket a kiadóhivatallal, hogy az Uj Keletet főnnakadás nélkül küldhessük.

Landau Adolf a cionista-revizionisták nevében szimpáti nyilatkozatot tesz Jabotinsky mellett, aki évek óta hiába követelte a zsidó légő felállítását. Ugyancsak szolidaritást fejez ki a palesztinai chalucoknak és a Brith Trumpeldornnak amelyek hőiesen harcoltak az önvédelmi csapatban. Majd így folytatja:

— Az egész világ zsidósága pártállásra és világnézetre való felfogás nélkül egységesen tiltakozik a palesztinai események ellen s itt is néhány órára fejlődnek a pártok korlátai, hogy egységesen demonstrálhassunk. Nem akarom kérdezni hogy az alkotás, az ország felépítése, miért nem tudott bennünket összehozni? Miért csak a gyász, a kiontott zsidó vér tud bennünket egységesíteni? ...

Két évvel ezelőtt Nagyvárad zsidóságát hasonló támadás érte. A jeruzsále-

mi zsidóság akkor egységesen tiltakozott és torát is küldött Várad zsidóságának. Vajjon akkor megkérdezte-e Jeruzsálelem zsidósága, hogy a váradai hitközségek vezetőinek és elnökeinek mi a véleménye Palesztina felépítéséről?

De kérdezni akarom, hogy Várad zsidóságának egyes hivatalos faktorai miért maradtak el a mai demonstrációról?

SAJNÁLATOS INCIDENSEK

A beszédet nagy zaj szakítja félbe. „Ne politizáljon”, kiáltják a szónok felé minden felől. Landau azzal fejezi be beszédét hogy szervezzenek csapatokat a palesztinai zsidóság védelmére.

A zajban nem lehetett jól érteni a szavakat és sokan azt mondták Nussbaum elnöknek, hogy a szónok megsértette a hitközségeket. Nussbaum elnök kijelenti hogy nem hallotta, mit mondott Landau, de ha bármiben a hitköz-

ségeket, vagy a főbbakat érintette volna, őszinte sajnálkozást kell kifejeznie.

Ullman Sándor akar ezután beszélni, de többen a zsidó ifjak közül körülveszik és igyekeznek lebeszélni. Az elnök nem adja meg a szót Ullmannak, aki a podium szélén áll és a zajban nem lehet érteni mit kiabál a tömeg felé. Amikor ismét Nussbaum Sámuel beszél, általános csend támad, amelyben felolvassa a határozati javaslatot, amelyet az angol gyarmatiügyi hivatalnak küld a gyűlés. Ebben tiltakoznak az angolok indolenciája ellen és erőles védelmet kérnek a palesztinai zsidóság számára.

Megint óriási zaj támad, de az elnök kijelenti, hogy az ülést berekesztette. Közben megjelenik a rendőrség is és mivel az gyűlés be van fejezve, Horváth inspektor távozásra hívja fel a tömeget.

zökkel jog elfojtani mindennemű rendbontó törekvést.

A főkörmányzó ma kiáltványt intézett a kormányzása alatti területek lakosságához, amelyben közli, hogy visszatért az orszgba és értesült az elvetemedett gonosztevők azon munkájáról, amelyet távollétében megkezdettek. Ezek a gaztettek — írja a kiáltvány — borzalommal töltötték el a főkörmányzót és megdöbbenést keltek az egész civilizált világban. Most

a kormányzat legfőbb feladatának tekinti a rend azonnali helyreállítását és a gonosztevők példás megbüntetését.

Mindkét irányban a szükséges intézkedések megförtentek.

A Palesztinával szomszédos arabjakta országok zsidósága a zavargások megkezdése óta a legnagyobb veszedelembe forog. Ádembe naponta érkeznek nagy számban zsidó menekültek Jemenből, akik elbeszélék...

hogy a zsidók helyzete Jemenben Jahija imám uralkodása alatt napról-napra rosszabbodik.

a hatóságok nagy nyomást gyakorolnak a zsidóságra hogy térjenek át a mohamedán vallásra. A zsidókat kényszerítik, hogy ne rituális ételeket egyenek. A jemeni menekült zsidók minden vagyonukat otthon kellett hagyni és a legszörnyűbb nélkülözések között élnek. Egyetlen reményük Palesztina. Táviratilag fordultak a főkörmányzó-sághoz a Palesztinába való beutazási engedélyért.

Sziria felől arab betöréstől tartanak

A hebroni tömegmészárlás borzalmas részletei

(Cluj-Kolozsvár, szept. 2. Az Uj Kelet tudósítójától). Ugyanakkor, amikor a tivatós jelentések arról szólnak, hogy Palesztinában helyreállt a nyugalom, ma érkezett távirataink újabb összefoglalókról és arab támadásokról eddig hirt. Az arabok védetlen kolóniákat támadnak meg és a városokban is, ahol a terépet alkalmassá itelik, offenzívába mennek át. Így például

Hamában tegnap egy nagyobb arab csoport újra megkezdte a rendbontást, több épületet és három kaszárnyát is felgyújtottak.

A karhatalom közbelepett és szétzörta az arabokat.

A Tibériás melletti kolóniák egyikét (a távirat nem közli, hogy melyiket) ugyancsak tegnap rohmozta meg egy beduin banda és meg eddig meg nem erősített hírek szerint teljesen felégett a kolóniát. A segítségül hívott karhatalom későn érkezett Északgalileában ugyancsak voltak összefutások és állaiában a határvidéken állandó nyugtalanság észlelhető. A jelek szerint tehát az arabok a nyit kuzdelemből a guerrilla harcra mentek át. Egészen nyilvánvaló, hogy

a palesztinai jelkés a feletos arab vezerek tudtával és beleegyezésével történt.

amre mi sem jellemzőbb, mint az, hogy a mai napig egyetlen arab vezető feritu sem tartotta szükségesnek, hogy a lezajlott borzalmak lelti sajnálkozását fejezze ki az illetékes vagy főhatóságok előtt. Ezenben ezt a tenyt igen jelentőségtejesnek itelik.

Jeruzsálemben a helyzet némileg engedett feszültségéből. A város fölött tizenket repülőgépet vezet tüntető repülést. Az utcákon megerősített katonai őrzéstartók cirkálnak.

A hatóságok állandóan razzizálnak és főként fegyverek után kutatnak.

Több fegyverviseles miatt számos letartóztatás történt. A távirat nem említi vajjon a zsidó és angol lakosságtól is elkobozták a fegyvereket. Tudvalevő, hogy a zavargások első napjaiban maga a kormány fegyverezte fel Jeruzsálemben zsidó és angol lakosságát és látta el bőséges municióval. A városban meg nem kezdődött meg a termelő munka, az üzletek legnagyobb része még zárva van és az utak teljesen kihaltak.

Az északgalileai harc sokkal súlyosabb természetű volt, mint ahogyan azt az első jelenések feltüntették. Az angol sorkatonaságnak csak másfélórás erős tüzérek után sikerült a támadókat szétzörta.

Északgalileában tonpkat és repülőgépeket rendeltek ki a helyzet pacifikálására.

A jeruzsálembi főkörmányzóságra érkezett bizalmas jelentések arról számolnak be, hogy Szíriában bizonyos jelek arra mutatnak, hogy az arabok betörést készítenek elő Palesztinában. A palesztinai főkörmányzóság nyomban érintkezésbe

lépett a szíriai francia főkörmányzóval, aki azonnal intézkedett, hogy francia részről is megerősítsék a szíriai határt.

A franciák egyes pontokon állásokat erődíszírien építik ki és csapataikat mindaddig nem vonják vissza innen, míg a világháború meg nem szűnik.

A franciák ezt intézkedésüket hivatalosan azzal magyarázzák, hogy Szíria területét kívánják a palesztinai arabok esetleges betöréseitől megvédelmezni.

Sir John Chancellor palesztinai főkör-

mányzó, mint jelentették, visszaérkezett Jeruzsálembé és átvette a főkörmányzóság ügyeinek az intézését. Nyomban megérkezése után fogadta a cionista végrehajtó-bizottság képviselőjét, Horowitz ügyvédet, aki az Exekutive tagjainak távollétében az ügyeket intézte. Horowitz kíséretében megjelentek Ben Zwi és dr. Beilis-ohn munkásvezérek, valamint Solomon városi tanácsos.

Chancellor főkörmányzó kijelentette, hogy a legdrasztikusabb eszköz-

A Népszövetség tizedik jubiláris ülészaka megkezdte tanácskozásait

Macdonald körvonalozni fogja az angol munkáskormány népszövetségi politikáját

(Genf, szept. 2. — Zászlódisz várta Genfben a tizedik jubiláris népszövetségi közgyűlés delegátusait. A delegációk nagyrésze már megérkezett, Stresemann még hiányzik, valószínűleg csak holnap érkezik meg. A jubiláris közgyűlés iránt a nagyközönség nem lakadó érdeklődéssel viseltetik. A közgyűlés napirendjének ezuttal huszonkét pontja van. Első helyet foglal el a főtítkári jelentés, melynél természetesen vita várható és a delegátusok itt mondhatják el leginkább véleményüket általánosságban a népszövetségi munkáról. Ezután sorra kerülnek a Népszövetség különböző szervezeteinek jelentései s többek között a finn kormány javaslata is, mely szerint a közgyűlés mondja ki, hogy a hágai állandó nemzetközi bíróság felülvizsgálati fóruma az egyes államok döntőbíróági ítéleteinek.

A közgyűlést Ali Ferughi khán valamivel délelőtt 11 óra után nyitotta meg. Meltatta a népszövetségi munkát s kiterjeszkedett azokra a momentumokra amelyek a tavalyi közgyűlés óta a béke útján további biztosítékokat jelentenek. Az elnöki megnyitó után a közgyűlés Agüero Bethencourt elnöklete alatt megbizó levél átvizsgáló bizottságot küldött ki. A bizottság a megbízólevelek átvizsgálása után azt jelentette, hogy az idei közgyűlésen 51 tagállam képviselteti magát. A közgyűlés ezután elnököt választott. Elnökké Guererro salvadori fődelegátust választották, aki megköszönte a bizalmat hosszabb beszéd kíséretében.

A közgyűlésen a delegátusok részére fenntartott helyek mind megteltek, a technikai szakértőknek már csak állóhely jutott. A delegátusok között van tizenhat hölgy is. A kapurthalai maharadzsa újra selyemturbanos jelent meg a közgyűlésen. A sajtópáholy is a roskadásig megtelt. Több, mint háromszáz újságíró jelent meg a megnyitó ülésen.

Délután négy óraker a népszövetségi főbizottságok tartottak ülést.

(Genf, szept. 2.) — Macdonald, derson és a kanadai delegáció tegnap megérkezett Genfbe. Az államférfiak délután a genfi tó, partjára tettek kirándulást s Macdonald ez alkalommal a kanadai delegátusokat nyilatkozattételre bírta a dominion álláspontjáról a hágai nemzetközi döntőbírószághoz való csatlakozás jegyzőkönyvét illetően.

Az angol sajtó nagy érdeklődéssel várja a munkáspárti kormány népszövetségi politikájának körvonalazását, amelyet Macdonald miniszterelnök e hét folyamán fog előterjeszteni. A lapok biztosra veszik, hogy Henderson külügyminiszternek a kisebbségi kérdésben más álláspontja lesz, mint elődjének. A Morningpost is leszögezi ezt és azt közli, hogy e héten nagyfontosságú döntések várhatók. A Daily Telegraph diplomáciai levelezőjének jelentése szerint Macdonald a népszövetségi nyilatkozat közben említést fog tenni az

Amerika és Anglia között folyamatban lévő tengeri leszerelési tárgyalások eddigi eredményeiről is.

(Genf, szept. 2.) — Népszövetségi körökben remélik, hogy Macdonald közvetíteni fog a magyar-román optánsperben és mindkét felet engedelmségre fogja bírni. A népszövetségi főtítkárság külön füzetben adta ki a népszövetségi közgyűlésre kiküldött megbízottak névsorát. 51 állam delegátusainak és szakértőinek neveit tartalmazza a füzet.

(Páris, szept. 2.) — Briand miniszterelnök tegnap délelőtt tizenegy óraker elutazott Genfbe. Vonatraszállás előtt kijelentette, hogy Genfben további magánbeszélések lesznek a hágai problémákról. Az első két napot, a ma és a keddit Briand szerint teljesen lefoglalják ugyan az ülések, de szerdán már megkezdik a magánbeszélgetéseket.

A számok beszélnek!

Őszi szezoncikkeim legjobb engros árban kerülnek detail-osztályon eladásra:

- Divat kascha — — — — — Lei 48
- Francia divat kascha — — — — — " 56
- Egész finom francia kascha I-a — — — — — " 75
- Crepp de chine minden divatszimbén " 390

Szezonnyitó reklámom:

1 méter 130 cm. széles tiszta gyapju korszium ruhaszövet minden divatszimbén

Lei: 245.

Kérjen mintákat!

Ellenőrizze kirakati árait!

BIRÓ

uridvatháza Cluj, Calea Regele Ferdinand 11/a szám.

Tizenötödikén nyit Boris Gudonowval a kolozsvári Román Opera

Tíz új operabemutató lesz az új szezonban. Beszélgetés Pavel Constantinál a színház válságáról és terveiről

(Cluj-Kolozsvár szept. 2. Az Uj Kelet tudósítójától). — A kolozsvári Román Opera és Nemzeti Színház falai közé három havi letargikus csönd után ismét beköltözött az az izzó, nyugtalan, örökké háborgó atmoszféra, amelyet sehol másutt, mint a rivalda közelében megtalálni nem lehet. A román opera készül a szeptember 15-i megnyitóra. Emberek rohannak el mellettünk, mint a szélvész, az első emeleten kiabálnak, jajgatnak, sirnak, szavalnak. Itt próbál a Nemzeti Színház drámai személyzete. De a második emeleten sem jobb a helyzet. Az ajtók mögül kiszivárognak a folyosókra az ismerős hangfoszlányok, hogy aztán együttesen a világ legbizarrabb, legdobogóbb, legválságosabb kórusává folyanak össze. Valahol egy baritonista próbálja Faust bordalát, mindjárt mellette egy tenorista a Halálárián kőszöri felső-regisztereit, az egyik szobában pedig Madame Butterfly keserveit sirja el egy ismeretlen tehetség, végül mindent Fidelio nagy kórusjelenete festi alá stílusosan. A kellemes természetesen mindennek tetejében káromkodik, az ajtókat állandóan csapkodják és ha az ember megtalál fejlejtkezni magáról a pillanatra, a segédmunkás úgy mellbevágja minden külön értesítés nélkül egy kulisszával, hogy déli 12 órakor is csillagot lát a szeme.

Akiket leépítettek

Ebben az egész vidám hangulatba csak néha vegyül egy-egy disszonáns hang. Juliusban a kórusnak csak majdnem a felét leépítették. Ezek az emberek, akiknek egyedüli jövedelme volt az a háromezer lej, utolsó kísérlelet próbálnak tenni szerződésük érdekében. Eredménytelenül. A romániai színház válság első áldozatai szomorúan hagyják el Pavel Constantin igazgatói szobáját.

Cavel Constantinnál már egészen más atmoszféra uralkodik. Az ember ké nyelmen belesüpped a széles bőrfotelbe, még csak kérdezni sem kell, Pavel Constantint már tudja, hogy mi érdeklí ilyenkor a közönséget.

Tíz új bemutató

— Szeptember 15-én nyitjuk meg az operát — mondja — Boris Gudonow-val. Ez lesz a szezon első premierje. Ezt követi októberben Puccini: egyfelvonásos, a „Jamiskiki”, amellyel egyidejűleg bemutatjuk Catalgit tragikus lakodalom” című két felvonásos operáját. Catalgi neve a kolozsvári operatársulat közönség előtt még teljesen ismeretlen. Ez a román bójár körülbelül tizenöt évvel ezelőtt szerzte ezt a dalművet és első bemutatója Montecarloban volt 1916-ban, nagy siker mellett. Decemberben Strauss: Saloméja kerül bemutatásra, majd ezt követőleg programba van véve Mexerbeer: Afrikai nője. Ezt a két utóbbi két operát Bobescu karmester távollétében Massini fogja betanítani. Januárban, vagy februárban mutatjuk be majd Wagner: Tristan és Izoldáját, márciusban Mozart: Varázsfuvoláját és Mignont. Külön szenzációja lesz az idei operaszezonnak a Nepasta szerzőjének egy misztériuma, az Acatistu Sfântului Dumitru”. Ez egy szenzirozzott litánia, amelynek nagy belföldi és külföldi sikereket jósolnak.

Az elénekelt milliók.

— Hogy lehetséges az, — tesszük fel a kérdést Constantin Pavelnek, — hogy tavalyi kitűnő színházi szezon után az opera mégis válsággal küzd és személyzetének nagyrésztét le kellett építeni?

Ez a jó színházi szezon, — mondotta Constantin Pavel, — csak látszólagos. Az operának napi rezsije hatvan-ezer lej. Egy operaelőadás tehát, tekintetbe véve, hogy az opera másodnap játszik, átlagosan 120 ezer lej kell

nyújtson, ezzel szemben az átlagos bevétel csak 42 ezer lej volt.

Egy szép napon azon vettük magunkat észre, hogy két és fél millió lejt elénekeltünk. Ezt csak egy rendkívüli kölcsömmel lehetett kiegyensúlyozni, a rendkívüli segéllyel együtt azonban megkaptam a leépítésre szóló utasítást is. Nagybárá a kórus érezte ezt meg, azonban a kórus teljesítménye a jövőben sem fog maga után semmi kíváncsi látót hátrahagyni, mert ugyanakkor néhány szólóénekest, akiket különben szintén le kellett volna építeni, a kórusban helyeztem el.

— A szólóénekesek legjobbjai természetesen változatlanul megmaradtak

állásukban. Az ujonnan szerződött tagok között van egy kitűnő alt-énekesnő; egy kolozsvári fakereskedő felesége, egy Popescu nevezetű lírai szoprán, szerződöttem még a bukaresti operától a kolozsvári közönség előtt már ismerős tenoristát. Arboret.

Leépítik a vendégszerepléseket

— Kik fognak vendégszerepelni? — tesszük fel az újabb kérdést.

— Sajnos, januárig ezt is le kellett építeni. A vendégszerepléseket illetően tisztára a bukaresti opera tagjaira támaszkodhatom. Ez nem zárja ki természetesen azt, hogy az opera anyagi helyzetének megerősödésével januárban külföldi vendégszereplőket szerepeltessenek.

— Ami a Nemzeti Színház programját illeti, igyekeztem ott is ugyanazt a változatos programot érvényesíteni. Bemutatásra kerül Schakespeare-től Lear király, Rassin: Fedrája, Moliér-től a Nemes polgár, Dandin György, Schil-

Miért nem térhet vissza Romániába Károly extrónörökös?

Grigore Filipescu érdekes levele a Journal de Genève-ben

(Bucuresti-Bukarest, szept. 2. — Az Uj Kelet tudósítójától). — A „Berliner Tageblatt” és a „Journal de Debats” nyomán az egész világsajtó bejárta az a hír, hogy Grigore Filipescu a romániai fascista mozgalom egyik vezetője Genfben találkozott Károly trónörökösrel, akivel több órahosszat tárgyalt. Miután Filipescut már külföldön is úgy ismerik, mint a diktatura hívét, a találkozásból

azt a konkluziót vonták le, hogy Filipescu az extrónörökös szemelte ki Románia eljövendő diktátorának.

A hírt Filipescu sietett „Epoca” című lapjában megcáfolni, most pedig hosszabb levelet intézett a Journal de Genève-hez, amelyben a következőket mondja többek között:

„Több, mint három esztendeje, hogy Károly herceg elhagyta Romániát és azóta egyetlenegyszer volt alkalmam vele találkozni: a longchamps-i lövészenyeken, ahol egy jó „tipp” adtam a hercegnek egy jó nyeresési esélyeit il-

letően. Remélem, hogy a „tipp” bevált a hercegnek.

A Károly-ügy olyan kérdés, amelyről nem beszélnek már Romániában.

Amíg Bratianu Jonel élt, az extrónörököszt állították vele szembe azok, akik semmi áron sem voltak hajlandók Bratianu abszolút tiszta politikájának alávetni magukat és akik Ferdinand király legnagyobb fiában csak fegyvert láttak az ország igazi urával szemben. A nép Károly herceg eltávozásában igazságtalanságot látott, amelyben Bratianu Jonel is részes volt. Innen származott a volt trónörökös kétségtelen népszerűsége. A helyzetet azonban megváltoztatta a következő három tényező: Bratianu Jonel halála, a régenstanács egyre növekvő tekintélye és befolyása és Károly herceg válasza:

Az a tény, hogy Károly herceg elvált feleségétől, lehetetlenné teszi visszajövetelét.

Elena nagy hercegnőnek, a kis király anyjának helyzete lehetetlenné válna,

Fehér fogak

Minden arcot vonzóvá és széppé tesznek, egyaránt már a pompásan üdítő Chlorodont-fogpaszta egyszerű használatát után. A fogak rövid használatát után gyönyörű elefántesontyban ragyognak, különösen ha a tisztításhoz külön erre a célra készített fogazatos sörtét Chlorodont-fogkefét használjuk. A fogak közé szorult rothadó ételmaradékok, melyek a kellemetlen szájíz okozzák, ezzel a fogkefével alaposan eltávolíthatók. Kísérlelje meg egy tubus fogkrémmel. Chlorodont-fogpaszta, -fogkefe és -szájvíz mindegyikét kaphatja. Csak két-kezes-zöld színű csomagolásban „Chlorodont” felirattal valódi.

keről: Stuart Mária, Strindberg-től: Haláltánc, Wilde: Jelentéktelen asszony, Sudermann: Sodomája, Molnár Test-örje és végül Goga fordításában Madách: Ember tragédiája.

— Ne feleljenek semmit az urak — mondja bucsuzól Pavel Constantin, — bennem nem lesz hiába. Ha a közönség nem vonja meg a támogatását, az opera és a Nemzeti Színház kitűnő teljesítményt fog nyújtani...

ha a herceg visszatérne. Elena hercegnő azonban sokkal csodálatosabbban viselte magát szerencsétlenségében. A nevelés, amelyet fiának ad, sokkal tökéletesebb, semhogy választani lehetne kettőjük között.

És végül: vajjon áll-e valaha is komoly szándékában Károly hercegnek, hogy visszatérjen? Ami engem illet, az az impresszióm, hogy olyan tervekkel tulajdonítottak neki, aminkre ő sohasem gondolt.

Azok az okok, amelyek Károly herceg visszatérését válthatták volna ki, nem léteznek többé.

Ami tegnap a nem egyszer tulságosan balkáni befolyásoknak alávetett román politikai élet színvonalának emeléséhez vezethetett volna, ma csak zavargásokra adna okot. Romániának pedig nyugalomra van szüksége minden téren”.

Filipescu végül a mai kormány vezetőinek hazafiasságát és jóakarát dicséri. A levelet politikai körökben élesen kommentálják.

Huszmillió frankért 100 új repülőgépet vásárol Románia

Franciaország szállítja hitelbe a gépeket

(Bucuresti-Bukarest, szept. 2. Az Uj Kelet tudósítójától). — A Curen-tul értesülése szerint Lucien Fabre-t, a francia író, aki egyszemélyben az IAB romániai repülőgépgyár vezérigazgatóját is a kormány megbízta azzal, hogy külföldön száz repülőgépet megvásárlására folytasson tárgyalásokat. A megbízásra az adott alkalmat, hogy Cihosky hadügyminiszter több jelentést terjesztett a miniszterelnök elé, rámutatva arra, hogy a román hadsereg repülőgépparkja igen hiányos és hogy a meglévő repülőgépek, főleg pedig a Potez-típusúak csak könnyebb repülőfeladatok elvégzésére használhatók.

A kormány a hadügyminisztérium jelentése alapján elhatározta nagyobb számú repülőgép beszerzését, mire Ncaise, az IAR-ral érdekkapcsolatokban lévő francia repülőgépgyárak vezérigazgatója Bukarestbe utazott és ajánlatot

tett Maniu miniszterelnöknek száz Ble-riot, Loraín, — Dietrich — Pater aeroplán megvásárlására. Az ajánlat alapján Lucien Fabre Párisba utazott, ahol most Popovici pénzügyminiszterrel együtt 20 millió frankos kölcsön megszerzésére vonatkozólag tárgyal. Az

összeg száz aeroplán megvásárlását fedezné. A repülőgépek szállításával megbízott cégek hajlandók ezt a kölcsönt hitel formájában nyújtani Romániának, amelyet az ország meghatározott időn belül, később meghatározandó részletekben fizetne vissza.

A nyolcvankétéves Edison sulyosan megbelegedett

Válságos a nagy feltaláló állapota

Páris, szept. 2. A Paris Midi west-rangei jelentés alapján azt közli, hogy Edison tizenkét nap óta ágyban fekvő beteg. Háziorvosa állítólag azt tanácsolta a családnak, hogy Howot, a neves elmespecialistát hívják a nagy feltaláló betegágyához. A család nyugtalanodik a beteg állapota miatt s ez a nyugtalan-kodás semmiképen sem alaptalan, mert hiszen Edison már nyolcvankét éves. A feltaláló maga nem érzi a családja nyugtalanulásának létjogosultságát s azt állítja, hogy erős náthája van. Valószínűnek tartják, hogy Edison nagyon ki-merítette magát azoknak a fiataljemb-

reknek a vizsgálatánál, akik közül utód-ját választotta ki. A feltaláló fia kijelentette az újságíróknak, hogy atyja már könnyebben érzi magát, sőt szívtart is elszívott.

Zsidó ifjusági könyvek:

Oszkár bácsi zsidó meséi — 30 lej
 Sas Irén: Kol-nidre — — — 30 „
 Bar-Kochba (Elbeszélések, versek, szindarabok gyűjteménye — — — — — 60 „
 Kaphatók az Uj Kelet könyvosztályában. (A pénz előzetes beklődése esetén portómentes szállítás.)

Egyetlen magyarul

Róser szakácskönyv

Írta: Ganz Abrahámné.
 Ára 200 lej (és portó).
 Kapható az Uj Kelet könyvosztályában.

Ki ne esetre. Egy orosz hadi után Néme zögazdasági feleségül ve teherbe ese meg is nő vészben me anya megha idegen gye és a gye ték a „fatty ní a gyerm ték. A gya szkyra háru letartoztatja alapján, a v goztatása da los itéletet meghozatata időben min lelettek be egész művel lönbözöbb al bovszky meg den hiába. A szky ajbítt rendkívül n után hosszú időközben. E és ezen a na ban és Jaku Logy abban A falu egyik akivel szerel aki épen abt gyermeket m bovszkyval, h a bírtokát m teszi. A vidék de az erkölcs ru és a leány mélt bírtá, el előtt a volt há Senkinek sem hogy Jakubov óta szerelmi v neve forgott k kintette is ve gását, valam nek erkölesi t állott, majd n egy szót kelle bentette volna megmentette gattolt és a h gét. Jakubovsz beri jogok ligá fel a reményt, mordban világ kubovszky-esei lések tárgyat li eljárás megz tásokat végez lapították, hog gyermek gyálk járás Jakubo vezetett és ne igazi gyilkosok lehet életre kel zett halott mar bíróságban va meginog. A Ja minden ízében kihasználták a tetéséért folyó eddig eredmén rozottabban kir lam gyilkolt, n Németországban mekraták, a b küzdenek a cél felelő eredmény A Jakubovszk kowská egy kö dolgota fel és a ben szinre is h eset dramizálá gyon sikerült. A tonos színváltoz darabot Es da a dráma óriási való, hogy mag rólagos tendenc zőtr változága rem azért, mert dekfeszítő, ham

A Jakubovszky-eset színpadon

Ki ne emlékezne a Jakubovszky esetre. Egy Lengyelországból származó orosz hadifogoly a háború befejezése után Németországban maradt, mint mezőgazdasági munkás dolgozott, majd feleségül vett egy leányt, aki fivérével teherbe esett. A gyermek világra jött, meg is nőtt, az anya azonban tudóvásban megbetegedett és meghalt. Az anya meghalt, Jakubovszky gondozta az idegen gyermeket míg az igazi apa és a gyermek hozzátartozói gyűjték a „fattyut”. Meg akartak szabadulni a gyermektől és egy nap meg is ölték. A gyanyu természetesen Jakubovszkyra harult. A volt orosz hadifoglyot letartoztatják és a hiányos bizonyítékok alapján, a vádlott ártatlanságának hangsúlyozása dacára halálra ítélik. A halálos ítélet végére is hajtják. Az ítélet meghozatala és végrehajtása közötti időben mindenfajta tiltakozásokat jeleztek be. Justizmordról beszél az egész művelt közvélemény és a legkülönbözőbb akciók indulnak meg Jakubovszky megmentése érdekében. Minden hába. Azt kívánták, hogy Jakubovszky alibit bizonyítsa. Ez azonban rendkívül nehéz, szinte lehetetlen, miután hosszú hetek és hónapok multak el időközben. Hogy hol tartózkodott ezen és ezen a napon, ebben és ebben az órában és Jakubovszky pontosan tudta is, hogy abban az órában hol tartózkodott, a falu egyik szép lányánál tartózkodott, akivel szerelmi viszonyt tartott fenn és aki éppen abban az órában, amikor a gyermeket meggyilkolták közölte Jakubovszkyval, hogy feleségül megy hozzá, a birtokát megosztja vele és gazdag lesz. A vidék erkölcsi ugyan nem jók, de az erkölcsi felfogás rendkívül szűk és a leány, aki Jakubovszky szerelmét bírta, elfogadta a nyilvánosság előtt a volt hadifogollyal való viszonyát. Senki sem volt szabad megtudni, hogy Jakubovszkyval már hosszabb idő óta szerelmi viszonyt tart fenn. Jó hírneve forgott kockán és Jakubovszky tekintetbe is vette a leány erkölcsi felfogását, valamint a falu közvéleményének erkölcsi törvényeit is. A bírál előtt állott, majd pedig a hóhér előtt. Csak egy szót kellett volna kifejezni, fellebbeznie volna a titok leplet és az életét megmentenie volna; Jakubovszky hajlékony és a hóhér teljesítette kötelességét. Jakubovszky meghalt. Erre az Emberek Jozok ligája még mindig nem adta fel a reményt, hogy a különös Justizmordban világosságot teremtsen. A Jakubovszky-eset újiból és újiból megbeszélések tárgyát képezte és az újrafelvétel eljárás megindítását követelték. Kutatásokat végeztek és csakhamar megállapították, hogy nem Jakubovszky a gyermek gyilkosa. Az újrafelvétel eljárás Jakubovszky rehabilitációjához vezetett és nemsokára letartóztatták az igazi gyilkosokat is. Jakubovszky nem lehet életre kelteni, az ártatlanul kivégzett halott marad és az igazságban és a bíróságban való bizalom még jobban minóg. A Jakubovszky-esetet, amely minden ízében felderített Justizmord volt, kihasználják a halálbüntetés megszüntetéséért folyó harcban, azonban mind- eddig eredménytelenül. Bár a leghatározottabban kimutatták, hogy az állam gyilkolt, mégsem szüntették meg Németországban a halálbüntetést. A demokráciák, a baloldali pártok tovább küzdenek a célt és remélik, hogy megfelelő eredményt érnek el.

A Jakubovszky-esetet Eleonora Kalkowská egy költői drámai munkában dolgozta fel és a berlini Lessing Theaterben színpadra hozták. A Jakubovszky-eset dramatizálása azonban nem nagyon sikerült. Az egyes jelentek, a folytonos színváltozás vontatóvá teszi a darabot és dacára ennek a hiánynak, a dráma óriási hatást kelt. Így nyilvánvaló, hogy magának a drámának kizárólagos tendenciája az, ami hat. A nézőtér valószággal nemeg az izgalomtól, tem azért, mert a drámai alkotás érdekfeszítő, hanem azért, mert az eset

magukat az embereket érdekli. Maga a nézőközönség aktív részt vesz a darabban. A bírósági tárgyalás jeleneténél, ahogy a lengyel nemzeti munkást a bírák és az ügyész kezelik, tiltakozó kiáltások voltak hallhatók és a közönség valóságban tüntetett a német igazságszolgáltatás ellen. Amint József — ahogy a drámában Jakubovszkyt nevezik — az akasztófa felé lépdel, a közönség sírvafakad és tiltakozik az ítélet és annak végrehajtása ellen. Az izgalom

végsőkig fokozódik, amint az ítéletet a kulisszák mögött végrehajtják és a fegyvert, aki Jakubovszkyt fogsága alatt őrizte, szintén gyilkosnak nevezik, mert azt az embert, akinek ártatlanságáról meg volt győződve, nem segítette szökéshez. Ezzel végződik a darab és a közönség magánkivül hagyja el a színház helyiségét.

Eleonora Kalkowská „Josef” című darabja érdekes és szerencsés kísérlet. Bizonyítja annak fontosságát, hogy egy

színdarabban milyen jelentős annak irányzata és bizonyítja azt is, hogy egy költői munka magával az irányával óriási hatást érhet el, olyan hatást, amelyet a halálbüntetés elleni akció szolgálataiba állítottak, számos hívót fog juttatni ennek az irányzatnak. Aki a Jakubovszky-darabot látta és ha mindjárt a halálbüntetés híve is, gondolkozzon fog és minden bizonnyal más véleménye lesz a halálbüntetésről.

Megkezdődött a fascista összeesküvők perének tárgyalása

Negyvenhat vádlottat állítottak bíróság elé

(Bucuresti-Bukarest, szept. 2. Az Uj Kelet tudósítójától). Ma délelőtt kezdődött meg Bukarestben a Majmaison kaszárnya nagyertermében a fascista összeesküvők bűnperének főtárgyalása. A pernek 46 vádlottja van, akik közül többen tisztí uniformisban jelentek meg a

tárgyaláson. A tárgyalás megkezdésekor a védelem illetékességi kifogást emel, melyet a bíróság visszautasít. Majd felolvassák a tanuk névsorát, akik között vannak Mária királyné, a régenstanács, a mi-

niszterek, a politikai pártok vezeterei, továbbá az összes aktív táborkok. A hadbíró elhatározta, hogy a tanuk közül többek ellen elővezetési parancsot ad ki, másoknak a kihallgatásától, így a Mária királynéjéól is állanak.

Huszezer titkos rádió működik Romániában

Megnyit Bukarestben a nemzetközi rádiókiállítás, amelynek tartama alatt egyszerű személyazonossági igazolványra is adnak rádióengedélyt

(Bucuresti-Bukarest, szept. 2. — Az Uj Kelet tudósítójától). — Vasárnap délelőtt megnyitották a kormány képviselőinek jelenlétében az első romániai nemzetközi rádiókiállítást, amelyet a Károly parkban rendezett a romániai nemzetvédelmi liga. Cihosky tábornok, hadügyminiszter nyitotta meg a kiállítást amelyen számos külföldi cég állította ki a rádiótechnika legmodernebb felszerelési tárgyait. A kiállítással kapcsolatosan a romániai rádió részvénytársaság széleskörű akciót indított a rádió népszerűsítése és rádió előfizetők szervezése irányában. A társaság vezetője Carafil mérnök, a sajtónak adott nyilatkozatában elpanaszolta, hogy egy „rosszul értelmezett” felfogás 1925-ig abszolút módon megakadályozta a rádió Romániában terjedését és a rádióengedély megszerzését olyan drákói szigorúságu feltételekhez kötötték 1925-ben, hogy a rádió komoly fejlődésére gondolni sem lehetett. Ez a törvény máig is érvényben van, de már engedékenyebb szellemben alkalmazzák.

— A rádiótársaság, — mondotta a mérnök, — súlyos anyagi krízisen megy keresztül. A társaság csak az előfizetésekből tartja fenn magát. Eddig 25 ezer rádióengedélyt bocsátottak ki Romániában, a társaság azonban csak 15 ezer engedély után inkasszáll előfizetési díjat. Egész bizonyos azonban, hogy ezeken felül még legalább 20 ezer titkos rádióhallgató van az országban,

viszont el kell ismerni, hogy ezt a titkosságot nem kis mértékben a hatóságok vexaturái terjesztették.

A kiállítás időtartama alatt iroda fog működni, amely a legegyszerűbb formalitások mellett fog rádióengedélyt kiállítani. Egy nyomtatott űrlap kitöltése és személyazonossági igazolvány bemutatása elegendő lesznek a rádióengedély kiállításához. Így reméli a rádiótársaság, hogy a titkos hallgatók fel fogják használni ezeket a könnyítéseket,

hogy rendezzék helyzetüket.

Néhány nap mulva megkezdődik a működését az otopeni nagy ledóállomás. Ismeretes, hogy az eddigi működő bukaresti leadó már Ploestiben sem volt hallható. Az otopeni leadóállomás anténája 30 kilowatt erősségű, a berendezése olyan, hogy később erősíthető lesz. Két, vagy három lámpás géppel az egész országban hallható lesz Otopeni műsora.

Máris komoly eredményei vannak az angol-amerikai tengeri leszerelési egyezménynek

Washington, szept. 2. Hoover elnök az a szándéka, hogy először a tengeri leszerelés tárgyalási anyagának eredményeit fogja az amerikai parlament elé terjeszteni s csak azután a hága nemzetközi bírósághoz való utátlakozás ügyét, mert ebben az utóbbi kérdésben még egyelőre éles ellenzéki vita volna várható.

A Newyork Herald közlése szerint az angol-amerikai tengeri leszerelési megbeszélések máris igen komoly eredményeket mutathatnak fel. Az egyezmény nemsokára alá fogják írni a nyilvánosságra hozzák. Az egyezmény beavatottak szerint a Kellogg-egyezmény alapelvein épül fel.

Bombamerényletet követtek el a nizzai olasz fascisták ellen

Két halott, tizenkét súlyos sebesült. A tettes elmenekült

Páris, szept. 2. Nizzában véres bomba-merényletet követtek el az olasz frontarcosok egyesületének néhány tagja ellen. A frontarcosok a városon kívül az obszervatorium közelében egyik vendéglőben rendezt évi összejövetelüket tartották, melynek végén a közúti vasút állomásánál villamosokra várakoztak, hogy a városba visszatérjenek. Ekkor történt, hogy a vendéglővel átellenes ház körkerítése mögöl ismeretlen férfi

bombát dobott a megállónál összegyűlekezett fascistákra. A bomba hatalmas detonációval expodált s az olaszok közül kettőt halálra sebzett és tizenkettőt igen súlyosan megsebesített. A sebesültek között van három asszony és egy gyermek is. A merénylet többen is láták, de az explozió okozta zavarban senki sem gondolt üldözésére és így sikerült kerekét oldania.

Már 1000-szer megmondtam kisasszony kérem,

hogy minden papirt, írószeret Lepage-tól vegyen. — Én jót akarok, olcsón. Érti? Ezer-tul mindent Lepage-nál rendelünk. Kérjen azonnal árjegyzéket, ajánlatot Lepage-tól. De azonnal!

Ne üljön fel

hangzatos reklámoknak, hanem győződjön meg egy próbarendeléssel, hogy

מחירים מלימים תפלים ממות
Machsor garnitúrák német, magyar és szargon fordításban, selyem és gyagyú Talésim, Mirjámok, imakönyvek és az összes rituális cikkek legolcsóbb és legelőnyösebb beszerzési forrása a

„Safroth” zsidó könyvkereskedés Cluj, P. M. Viteazul 39.

Szülők! Tanítók!

A Hazivan

képes héber A. B. C.
Kapható az Uj Kelet könyvosztályában.
Ara 50 lej (és portó.)

A zsidó humor kincsháza, a legvidámabb zsidó regény.

Mózes Mauthner und sein Sohn

v L. Hichler.

Most jelent meg az olcsó kiadása. (334 lap)
Ara csak 82 lei.

Megrendelhető az Uj Kelet könyvosztályában.
(Portóköltség 10 lei.)

HIREK

az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
 Főszerkesztő: Dr. Márton Ernő.
 Felelős szerkesztő: Jambor Ferenc.
 Bukaresti szerkesztőség: Híatszei Ernő Str. Lipscau. 91.
 Az Uj Kelet cikkeinek utányomá. csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Módosítják a jugoszláv vámtarifát. Záróközlönyben jelentik: Az 1925. évi jugoszláv vámtarifát, amely kezdetben fogva ábraméti jellegű volt, rövidesen módosítani fogják. A módosításokat az utóbbi szükségessé, hogy időközben Jugoszlávia egész sereg kereskedelmi szerződést kötött, többek között Ausztriával, Albániával, Angliával, Belgiummal, Franciaországgal, Görögországgal és Németországgal ezenkívül pedig különböző vámkezelményeket adott a beltéri ipar, mezőgazdaság és más testületek részére, ami vel a mai vámrendszer a gyakorlatban messze eltért az autonóm vámtarifától. Jugoszlávia most ismét fontos tárgyalás előtt áll Spanyolországgal és Lengyelországgal, amelyekkel kereskedelmi szerződést akar kötni, azonkívül pedig a tavaly Csehszlovákiával félig megkötött kereskedelmi szerződés az eddig áthidalhatatlan differenciák miatt nem tud perktuálni, amíg a vámtarifát nem revideálják. Ezen momentumok mellett az a tény is az autonóm vámtarifa gyökeres reformját teszi szükségessé, hogy a jugoszláv mezőgazdaság a vámentességek és könnyítések egész sorát követeli az általa használt kémiai és technikai cikkek miatt. A kilátások szerint ezen követelések nagy részét a kormány teljesíteni fogja, különben a mezőgazdaság a buza- és börttermelést nem tudja rentabilitásá tenni.

Doktorráavatás. Julius hó 8-án avatták vegyészeti doktorrá a torinói egyetemen a jelesen doktorált Pálfi Andor, Pálfi Márton ismert carabinieri vegyészeti gyáros fiát. Ugyanakkor avatták doktorrá a szintén jelesen doktorált Neufeld Jenő erdélyi diákot.

Emésztési gyengeség, vérszegénység, lesoványodás, sápadtság, migrigbetegségek, bőrkütsések, kelések, furunkulusok eseteiben a természetes „Ferencz József” keserűvíz szabályozza a belek annyira fontos működését. Az orvosi tudomány számos vezérférfia meggyőződött arról, hogy a valódi Ferencz József víz hatása mindig kitűnően beválik. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

Mindkét szemére vak hadirokkantak gázolt az autó. Budapestről jelentik: Sulyos autószerencsétlenség történt Miskolc és Putnok között az országúton. Az autót Sárosy Tivadar felvidéki földbirtokos vezette. Autójával elgázolt egy hadirokkant vasuti tisztviselőt, aki mindkét szemére vak. A szerencsétlen vak embert kislia vezette át épen az ut másik oldalára, de feleuton elszaladt mellőle, mert meglátott egy lepket, amelyet üldözöbe vett. Egyedül hagyta apját, aki tapogatózva próbált átmenni a tulsó oldalra. Szerencsétlenségére közvetlen egy kanyaradó mellett állott, úgy hogy az országúton közeledő autó vezetője Sárosy földbirtokos csak az utolsó pillanatban vette észre a vak embert, amikor már nem lehetett kitérni. A vak ember az autó kerekéi alá került és sulyos sérüléseibe behalt.

Sulyos baleset érte az angol munkaügyi minisztert. Londonból jelentik: Miss Margaret Bondfieldet, az angol munkaügyi minisztert sulyosabb természetű baleset érte. A Treaynon Bayben nyaraló Miss Bonfield a tengerparti sziklán megcsuszott és olyan szerencsétlenül esett el, hogy bokacsontja eltört. A bódmini kórházba szállították, ahonnan a jövő héten viszik egy londoni sanatóriumba, de az orvosok kijelentése szerint a munkaügyi miniszternek legalább három hétig ágyban kell maradnia.

Kampósheresztések levegőbe akarták röpiteni a német birodalmi gyűlés épületét

Berlin, szept. 2. A birodalmi gyűlés északi szárnyának pincéjében tegnap hajnalban 4 óra 23 perckor messzo hallható detonációval bomba robbant. A helyiség ablakai betörték, más anyagi kár nem történt és senki sem sérült meg. A rendőrség rövidesen kordonnal zárta el az ucafrontot s a szakértőkkel kiszállott bizottság megállapította a merénylet körülményeit. Noha a helyszínen csak egy ebresztőórának és zseblámpának szerte-

hullott darabjait találták meg, megállapították, hogy a páncélgép azonos azzal az anyaggal, amelyet a lunenburgi és oldenburgi merényleteknél használtak. Az északi oldal közelében egyik körüti oszlopon felirást találtak, melyen kampóshereszt alatt, a felirás állott: Nagynémetország ébredj! A rendőrség huszonezer márká jutalmat tűzött ki a merénylet tettesre nyomravezetőjének.

Schwartz Menyhértne ortodox zsidó leánynevelő intézete és internátusa Orade, Szaniszió-ucca 13. Prospektust küld.

Orvosi hír. Dr. Barta Aladár ha-zaérkezett és fogorvosi rendeléseit újból megkezdte, Calea Regele Ferdinand (v. Wesselenyi-ucca) No. 3. alatt.

Sulyos tifuszjárvány pusztit Varsóban és Lodzban. Varsóból jelentik: A Jangyel városban és környékén, ugyszintén Lodzban és a hozátartozó kerületben sulyos lefolyásu hastifuszjárvány pusztit. Az összes megbetegedések száma egyes sajtóorgánomok szerint meghaladja a százszázat.

A Korunk szeptemberi száma. A Dienes László és Gaál Gábor szerkesztésében megjelenő Korunk szeptemberi számának gazdag tartalmából a következőket emeljük ki: Neudörfer Lajos: A fotográfia mint korunk művészete. Osvát Kálmán: 1914. július. Pollátsék László: Kollektív zene és tömegzene. Harzti Sándor: Leszámolás amulttal. Simándi Pál: Rasputin és a szerelem. Reinger József: Munkásesperantó. Gyomai Imre: Monsieur Coty. Gaál Gábor: Markovits Rodion és az erdélyi Hélikon. Emil Utitz: Napjaink lélektani problémáiban a szépirodalmi részből Kaczér Illés, Ernst Glaeser stb. irásait emeljük ki. A Kulturkrönik és Szemle íróiban huszonöt kisebb tanulmány tá ékoztatja az olvasót a mai európai, illetve magyar kultúra aktuális jelenségeiről.

Ocskay brigadéro. (A kolozsvári Magyar Színház szezonnyitó előadása.) Úres nézőtér előtt pergett le szombat este a kolozsvári Magyar Színház szezonnyitó előadása. Herczeg Ferenc „Ocskay brigadérosát” adták, ezt a poétikusde nem minden erő híján felépített történelmi színdarabot. Ugy látszik azonban, hogy Herczeg Ferenc neve ma már nem gyakorol különösebb varázst a közönségre, annak ellenére, hogy az Ocskay brigadéros még a legjobb Herczeg-művek közül való. Az előadásról magáról, sajnos, igen kevés jót mondhatunk. Tóth Eleknek kívül, aki ezuttal is nagy színészek bizonyult, valamint Forgács Sándoron és a komoly ígéreteket nyújtó Tompa Sándoron kívül, a többi szereplők általában igen gyengék voltak. Az újonnan bemutatkozott Török Erzsik komoly tehetség; szines és gazdag érzésvilágról bizonyosságot tevő alakítást nyújtott a cigányleány szerepében. A romantikus ábrázolási feladat ellenére is realitást és mély zengést kaptak behizelgő organomának czavai. Azt hisszük, szerződésének nagy nyeresége lesz a színháznak. Petróczy Alice ezuttal sem keltette azt az illúziót, amelyet vártunk tőle. A cím szerepet vívó Balázs Samu pedig komoly csalódást okozott. Játékmódora s főleg beszéde nem illik s nem is alkalmazkodik az ilyen tragikus szerepekhez. Az epizód-szereplők többé-kevésbé megállították helyüket.

ORVOSI HIR. Dr. Havas József fül-, orr- és gégespecialista, a bécsi egyetemi klinikák v. orvosa, hazatért. Rendel. Str. Memorandului (v. Unió-ucca) 6. szám alatt.

Alarcos banditák támadták meg a rivierai expresszt. Párisból jelentik: Lion és Macou között két felfegyverzett Alarcos bandita támadta meg a rivierai expresszt. Miután a vonat kalauzát sikerült ártalmatlanná tenniük, a postaszákok kibontásához kezdtek. Közben azonban a vonatvezető hibát talált a mozdony szerkezetében s leállította a vonatot. A vonat megállítását a banditák felre értették s a kibontott postaszákokat hátrahagyva eltűntek a vonatról.

SPORT

Vasárnapi sportesemények

Nívótlan sportot nyújtott Kolozsváron a rokkantak javára rendezett két futballmérkőzés. A Haggibbor kikapott Déván. Meglepetések külföldön

Kolozsváron vasárnap a KMSC a RMS-el, a KAC a Romániával játszott. Mindkét mérkőzés tipikusan szezoneleji képet nyújtott, amelyen erősen érezhető volt még a csapatok nyári pihenője. Léleknelküli, nívótlan játék jellemzi mindkét meccset. Részletes eredmények a következők:

KMSC—RMS 3:2 (1:1). Bíró Lehocz barátságos. Az első félidő egyenlő felek küzdelmére mutatja.

KAC—Románia 2:1 (1:0), barátságos. Giurgiu bíró jól vezette a mérkőzést, amelynek különös pikantériája Istvánffy II.-nek a Románia részéről történt szerepeltetése volt, akit pedig tudvalevőleg bátyjával együtt egy a szövetség fegyelmi bizottsága, valamint a KMSC letiltottak.

Belföldi eredmények

Torda, Sticla—Románia komb. 7:0. Brassó. Brasovia—BMTE kombinált—Ivria 1:1 (1:0). Az Ivriának bajnokit kellett volna játszania a Hargita csapatával. 20 pernyi várakozás után a bíró a mérkőzést lefújta, így az Ivria minden küzdelem nélkül nyert két pontot.

Temesvár. Ujvidéki Makkabi—Kadima 1:1 (1:0). Nemzetközi mérkőzés. Bíró: Keller.

Bukarest. Venus—Bukaresti válogatot 4:1 (1:0). Principele Mihai—Sportul Studentest 2:0 (0:0).

Makkabi—Goltea 3:1 (2:1). Nagyvárad: Nagyvárad—Temesvár 1:0 (0:0). Városközi válogatott mérkőzés. Bíró Kiss Kálmán. A mérkőzés

élénk, változatos lefolyású volt temesvári fölényvel.

Arad. AAC—TAC 3:1 (2:1). Bíró Oravetz.

ATE—Hakoah 3:0 (1:0).

Déva. Granicsárok—Haggibbor 6:0 (3:0). Bíró Sebesan. A tartalékos Haggibbor veresége előrelátható volt, amelyet csak fokozott a nyolcórás autózás. A dévai csapat úgy technikai mint taktikai tudásban felülmulta az öt tartalékkal szereplő Haggibbort, amely csupán a második félidő elején próbálkozott gyengébb támadásokkal, de Czinczei kapus mindent nagyszerűen védett. Egyénileg a granicsárok csapatából Czinczér, Gábor, Pribil, míg a Haggiborból Löbl, Reiter, Hamlet és Lázár nyújtottak elfogadható. A gólok az első félidő 10, 15. és 25 míg a második félidőben a 20, 25 és 35 perckben rúgták.

Külföldi eredmények

58.04 méter az új román gerelydobó rekord. Besztercéről jelentik: A szász városok szokásos évi torna- és atlétikai versenyt tegnap mintegy 500 résztvevővel ünnepélyes keretek között tartották meg. A versenyek szenzáziós eredménye a külföldről hazatért Rottmann Ottó (Olimpia Brassó) 58.04 méteres gerelydobása, ami új román rekord. Ezt az eredményt acélszállal mértek és így hitelesítése nem fog akadályba ütközni. Rottman egyébként versenyen kívül 60.40 métert is dobott. 1500 méteren versenyen kívül Csegezi (KKASE) is indult és győzött a medgyesi Ibsen ellen. A 12 számból összetett versenyt és az azzal kapcsolatos dr. Hans Dahinten díjat Moldes, Olimpia (Brassó) nyerte meg.

Budapest. Ujpest—Hungaria 4:2 (1:2) Bajnoki. Bíró Boronkay. Nagy meglepetés, de megérdemelt győzelem.

Nemzeti—Attila 1:1 (1:1). Bajnoki.

Pécs. Budai 33-as—Pécs-Baranya 3:0 (1:0) bajnoki. Bíró: Gerő.

Szeged. Bástya—Boeskey 5:0 (3:0) bajnoki. Bíró: Csárdás.

Kaposvár. Somogy—III. ker. 2:1 (1:1). Bajnoki. Bíró: Kann.

Brünn. Ausztria—Csehország 3:1. Amatőr futballválogatottak mérkőzése amelyen a favorit csehek az osztrákok váratlanul legyőzték.

Bécs. Rapid—Admira 0:0. Bajnoki. Huszonkétezer néző.

Sportklub—Hakoah 2:1 (1:0). Bajnoki.

Nicholson—Hertha 3:2 (2:1). Bajnoki.

Wacker—Slovan 2:1 (1:0). Barátságos.

Donau—Libertas 6:4.

Simmering—Bewegung 4:0.

Magyar vízpoló bajnokság
Budapest. MAC—SzUE 13:0 (8:0) Bajnoki.

Debrecen. UTE—Debrecen válogatott 13:1 (9:1).

Nagyváradon teljes ellátásra e fo rad
iskoláslányt, fiút,
vagy hivatalnoknőt
 fürdőszoba- és zongorahasználattal, balkonos utcai szobába ízr. uricsalád.
 Cim: Özv. Berger Antalné Oradea, Str. Cantemir 42., I.

ÉRTESÍTÉS

Habár műhelyeink kibővítése és annak gépekkel való felszerelése folyamatban vannak, mivel azonban az internátus kibővítésére irányuló törekvéseinket anyagiak híján ezidén nem valósíthattuk meg, tehát akár személyen, akár levélig felvételi kérelmeket egyáltalán nem teljesíthetünk.

Az Iclodi Iparos Jesiva vezetőisége

Darwin: Fajok keletkezése. A teljes munka két kötetben 596 oldalon, 480 lei helyett **140**

Az ember származása és a nemí kiválasztás két kötet, 764 oldal, 37 képtáblával. Leszállított ár Lei 150.

Somló Bódog: A büntetőjog bölcselete. 160 lei helyett 40 Lei.

A 3 könyv együtt csak **300** Lei

LEPAGE -nál Cluj Kolozsvár

Kedd, 1929 szeptember 3.

SZÍNHÁZ

A Magyar Színház

Kedden, szept. 3.
 Verebelyi G. mutatkozás
 Solthy G. mutatkozás
 Betegh Bé. mutatkozás
 Béláival, I. szám B.
 Szerdán, szept. 4.
 (Kaszab A. mutatkozás)
 C. Sorozat
 Csütörtökön, szept. 5.
 vége. (Oradea)
 Bud. este
 Ipolya. Betegh Bé.
 Tompa Bé. let I. szám B.
 Pénteken, szept. 6.
 vége. (2-szer)
 Sorozatszám
 Szombaton, szept. 7.
 vége. (3-szer)
 B. Sorozatszám
 Vasárnap, szept. 8.
 (Nagyon)
 Jeyek árá
 Sorozatszám
 Vasárnap, szept. 9.
 Miss Ameri
 Sorozatszám
 Vasárnap, szept. 10.
 vége. (4-szer)
 zatszám: 12
 Hétfőn, szept. 9.
 vége. (5-szer)
 Sorozatszám

A Magyar Színház

Kedden, szept. 3.
 Kettős műsor
 vonás. Fősz.
 Hamar egy
 vigjáték. Fő.
 Pótképek. H.
 Szerdán, szept. 4.
 Uj kettős műsor.
 vonás. Fősz.
 Hamar egy
 vigjáték. Fő.
 Pótképek. H.
 Csütörtökön, szept. 5.
 kor: A szer.
 legragyogóbb
 (Heltai Jenő)
 n. ulatságos
 lők: Erna M.
 Bérczi Géza,
 Kettős műsor
 Pénteken, szept. 6.
 A szenvedél
 ragyogóbb
 (Heltai Jenő)
 latságos új
 Erna Morena
 Géza, Mály
 tős műsor
 Vasárnap, szept. 7.
 Matiné 15 óra
 Riadó! (7 fele)
 Jackie Kooga

A színházi ir

Ma este az új
 bemutatkozás.
 dapesti Király Sz.
 híres énekes bon
 doztok révén sil
 háznak elhódítani
 Verebelyi lány-bar
 lozsvárott.
 Holnap este a
 man évék óta n
 lép fel először
 azaz az önéje Kasza

A néta vége.
 a csütörtök esti o
 Az évad elején m
 der operettot ny

SZÍNHÁZ — MŰVÉSZET

A Magyar Színház műsora:

Kedden, szept. 3-án este 9-kor: Az utolsó Verebely-lány. (Operette-ujdonság-Solth György szerződött tag bemutatkozásával. Kondor Ibolyával, Betegh Bébi, Solth György, Tompa Béla, Hász Aladár, Leóvey Leóval, Selmeczy Mihállyal. Napi bérlet I. szám B. Sorozatszám: 5.)

Szerdán, szept. 4-én este 9-kor: Otthon. (Kaszab Anna szerződött tag bemutatkozásával. Napi bérlet I. szám, C. Sorozatszám: 6.)

Csütörtökön, szept. 5-én este 9-kor: A nótá vége. (Operette-ujdonság, először. Budapesti szászor adták! Kondor Ibolya, Betegh Bébi, Solth György, Tompa Béla főlépésével. Premiere Bérlet I. szám. Sorozatszám: 7.)

Pénteken, szept. 6-án este 9-kor: A nótá vége. (2-szor. Napi Bérlet 2. szám, A. Sorozatszám: 8.)

Szombaton, szept. 7-én este 9-kor: A nótá vége. (3-szor. Napi bérlet 2. szám, B. Sorozatszám: 9.)

Vasárnap, szept. 8-án u. 3 kor: Ábriss rózsája. (Nagyon olcsó mozi-helyekkel. Helyek árai: 50, 40, 30, 20, 10 lej. Sorozatszám: 10.)

Vasárnap, szept. 8-án u. 11 órákor: Miss Amerika. (Rendes helyekkel. Sorozatszám: 11.)

Vasárnap, szept. 8-án este 9-kor: A nótá vége. (4-szer. Bérletszűnetben. Sorozatszám: 12.)

Hétven, szept. 9-én este 9-kor: A nótá vége. (5-szor. Napi bérlet 2. szám, C. Sorozatszám: 13.)

A Magyar Színház mozi-műsora:

Kedden, szept. 3-án 4 és fél órákor: Kettős műsor: Tiltott órák. (7 felvonás. Főszereplő: Ramon Novarro.) Hamar egy gyereket. (7 felvonásos vígjáték. Főszereplő: Carl Dane.) Pótképek. Helyárak: 30, 20, 10 lej.

Szerdán, szept. 4-én 4 és fél órákor: Új kettős műsor: Tiltott órák. (7 felvonás. Főszereplő: Ramon Novarro.) Hamar egy gyereket! (7 felvonásos vígjáték. Főszereplő: Carl Dane.) Pótképek. Helyárak: 30, 20, 10 lej.

Csütörtökön, szept. 5-én 4 és fél órákor: A szenvedély. (Greta Garbo legragyogóbb alakítása) A naftalin. (Heltai Jenő 7 felvonásos, pazarul mulatságos új vígjátéka. Főszereplők: Erna Morena, Vivian Gibson, Bérczi Géza, Mály Gerő, Radó Teri.) Kettős műsor! Helyárak: 30, 20, 10 lej.

Pénteken, szept. 6-án 4 és fél órákor: A szenvedély. (Greta Garbo legragyogóbb alakítása.) A naftalin. Heltai Jenő 7 felvonásos, pazarul mulatságos új vígjátéka. Főszereplők: Erna Morena, Vivian Gibson, Bérczi Géza, Mály Gerő, Radó Teri.) Kettős műsor! Helyárak: 30, 20, 10 lej.

Szombaton, szept. 7-én 4 és fél órákor: A szenvedély. (Greta Garbo legragyogóbb alakítása.) A naftalin. (Heltai Jenő felvonásos, pazarul mulatságos új vígjátéka. (Főszereplők: Erna Morena, Vivian Gibson, Bérczi Géza, Mály Gerő, Radó Teri.) Kettős műsor! Helyárak: 30, 20, 10 lej.

Vasárnap, szept. 8-án d. e. 11 órákor: Matiné 15 és 10 lejes helyekkel: Riadó! (7 felvonásosban. Főszereplő: Jackie Koogan.)

A színházi iroda közleményei:

Ma este az új énekes bonvivant bemutatkozása. Solth György a budapesti Király Színháznak dédelgetett híres énekes bonvivantja, akit nagy sikerrel híresen sikerült a magyar színháznak elhódítania, ma este az Utolsó Verebely lány-ban lép fel először Kolozsváron.

Holnap este az Otthon-ban Sudermann évek óta nem adott drámájában lép fel először a színház új drámai szerzője Kaszab Anna.

A nótá vége. Óriási az érdeklődés a csütörtök esti operette-premiere iránt. Az évad elején mindjárt igazi nagy sikerrel operettet nyújt a közönségnek a

színház, olyan operettet, amely Budapest 150 előadást ért meg. A nótá vége Zerkovitznak az Árvácska, Csókos asszony, Először a hegődüm szerzőjének legújabb, leghatásosabb darabja Kolozsvári főszereplői: Kondor Ibolya, Betegh Bébi, Solth György, (az új énekes bonvivant) Tompa Béla. A nótá vége öt egymástutáni estére van kitűzve.

Tiltott órák és Hamar egy gyereket. Elementáris sikert aratott tegnap a magyar színházban a nagy rekord műsor: Tiltott órák (Ramon Novarro) és Hamar egy gyereket (Carl Daneval). Ez az óriási kétéfélórás kettős műsor már csak ma, kedden és holnap szerdán látható. Előadások csak 4 és fél órákor.

Greta Garbo és Heltai Jenő a Magyar Színházban. Csütörtökön új nagy kettős műsor a Magyar Színházban: I. Szendély (Greta Garbo legragyogóbb alakítása). II. Naftalin (Heltai óriási sikertű 7 felvonásos vígjátéka Erna Morenával.)

Közgazdaság

Október elsején ismét megdrágul a vasúti szállítás

A személytarifát állítólag 25, az áru díjszabást 20 százalékkal akarják felemelni. Miért van állandó deficitje a CFR-nek?

(Bucuresti-Bukarest augusztus 2. — Az Uj Kelet tudósítójától.) Az államvasutak vezérigazgatósága megállapította, hogy a CFR bevételei és kiadásai nincsenek egyensúlyban és ezért újabb intézkedéseket készült tenni a bevételek megfelelő fokozására. Az erre irányuló javaslatok közül, hír szerint, a CFR vezérigazgatósága azt a megoldást választotta, hogy felemeli a személy- és áruszállítási díjakat.

Együttel pedig megszűnt a vasúton való ingyenes szállítás.

hogy ezáltal olyan bevételi többletet lehessen elérni, amely a deficitet fedezze. A nagyközönség ki is nevezte már azt a bizottságot, amelynek feladata az lesz, hogy megállapítsa a tarifafelemelés nagyságát, annak figyelembevételével, hogy különösen

az áruk fuvardíjának emelése ne érintse súlyosan az ország termelését és a külföldi áruknak Románián át való tranzitálását.

A felemelt menetdíjak és szállítási tarifa állítólag már október elsején életbe lép. Hír szerint a személydíjszabást 25, az árutarifát 20 százalékkal akarják felemelni.

Arra, hogy a CFR-nél miért van örökös deficit és miért kell az amugyis már megfizetetlen fuvardíjakat ugyszólván minden hónapban emelni, igen érdekes fényt vetnek azok a megállapítások, amelyekről a vasut-életképek tényezői tették legutóbbi értekezletükön. Ezen a tanácskozáson kiderült, hogy a teher és vegyesvonatokon 200 mozdonytal többet használnak mint kellene. illetve azt, hogy

a jelenleg használt mozdonyokkal a kocsiforgalom napi 5590 vagonnal vagyis 139.610 bruttó tonnával lehetne nagyobb.

anélkül, hogy újabb lokomotívokat kellene beállítani. Azt is megállapították, hogy egyes helyeken a vonatok megengedhetetlen sebességgel haladnak, másutt nagyobb terhet visz a vonat, amely nincs is jól lefékezve, mint amennyit a vonal elbírhát. Ezért történik annyi bajcsod, és ezért megy tönkre annyi mozdony és kocsi idő előtt.

Ez a gazdasági katasztrófa természetesen a CFR költségvetését is jelent a CFR számára. A vezérigazgatóság értekezlete megállapította például, hogy

a tehervonatoknál alkalmazott nyolc ezer fékező közül 2240 teljesen felhasznált.

MOZI

CORSO-film-színház műsora:

Kedden 5, 7 és 9 órákor: Pappenheim hercege pompás vigjáték két óral kacagással. Főszereplők: Monna Harris, Harry Halm, Dina Gralla és Hanz Junkermann. Előjáték: Miss Amerika és Miss Románia bukaresti tartózkodásáról készült nagyszerű film.

GRAND NYÁRI MOZGÓ műsora: (A városháza udvarán.)

Kedden, szerdán és csütörtökön este fél 9 órákor: Dupla műsor:
1. A selyemfű. Vigjáték. Közszereplők: Richard Dis.
2. A végzetes szerelem. Dráma 7 felvonásban. Főszereplők: Ricardo Cortez és Louise Wilson.
Előadási alatt is lehet dohányozni.

portjának visszaesésével szemben az osztrák áruk romániai importja is visszaesett. Tavaly júliusban Ausztria 9.1 millió schillingért adott el árut Romániának, amely a felvevő államok sorában akkor a hetedik helyen állott, ahonnan ezidén a nyolcadikra került 7.5 millió schilling értékű osztrák áruimporttal. A múlt év első hét hónapjában Ausztra 70.6 millió, az évről csak 59.7 millió schillinget érő árut tudott Romániában elhelyezni.

Rádió műsor

Idő: közép-európai

Kedd, szeptember 3. Budapest. 9.15 Hangverseny. Mozart, Csajkovszky, Erkel, Schubert, Brahms műveiből. **9.30** Hírek. **11.** Budapesti államrendőrségi zenekar hangversenye. Verdi, Flotow, Leoncavallo, Offenbach műveiből. **12.25.** Hírek. **13.** Pontos időjelzés, időjárásjelentés. **14.30** Hírek, élelmiszarárak. **15.30.** A „Tündérvásár” meseórája. **16.45.** Pontos időjelzés, időjárásjelentés. **17.15.** Szórakoztató zene. Rossini: Tejl Vilmos; Meyerbeer: Proféta; Flotow: Márta; Donizetti: Az ezred leánya. **18.30.** Mit üzen a rádió. **19.35.** Pertis Jenő és cigányzenekarának hangversenye. **20.45.** Kamarazene. Dohnányi: Ernő és Melles magyar vonósduó. **22.15.** Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. Majd gramofonhangverseny. Puccini: Turandot; Bizet: Carmen; Verdi: Traviata; Puccini: Tosca; Mozart Variációk és több tangó; Weygand lemezek. **Bécs.** **20.05.** Szimfonikus hangverseny. **Berlin.** **20.15.** Zenekari hangverseny. **Belgrad.** **20.10** Balalajkahangverseny. **22.25.** Zongorahangverseny Chopin műveiből. **Pozsony.** **20.30.** Szalonzene. **22.20.** Kávéházi zene. **Breslau.** **19.05.** Német, svéd, orosz, amerikai népdalok. **21.15.** Képzőművészet. **Brno.** **19.05.** A házzenekar hangversenye. **20.55.** Zenekari hangverseny. **22.20.** Kávéházi zene. **Bruxelles.** **20.** Szórakoztató zene. **Frankfurt a/M.** **21.30.** Kamarazene. A hangverseny után szórakoztató zene. **Genova.** **20.40.** Fall L.: „Sztambul rózsája” c. operettjének közvetítése. **Hamburg.** Német-est. **Hilversum.** **19.55.** Szórakoztató hangverseny. **Kaunas.** **20.20.** Esti hangverseny. **21.** Zenekari hangverseny **Köln.** **20.** Esti hangverseny. **Königsberg.** **20.** Népszerű zenekari hangverseny. **22.30.** Táncczene **Kassa.** **20.30.** A szalonzenekar hangversenye. **22.20.** Táncczene. **Krakó.** **19.50** Opera közvetítése Posnamból **Lausanne.** **18.** Kávéházi zene **20.02** A házzenekar hangversenye. **Leipzig.** **20.** Részletek klasszikus operettekéből. **L. O. London.** **22.35.** Táncczene **13.15.** Kávéház zene. **Milano.** **20.30** Zenekari hangverseny. **23.** Jazz-band. **20.55** Népdalok. **22.20** Hangversenyközvetítés Prahából. **München.** **19.30.** Dalóra. **20.30.** A házzenekar esti hangversenye. **Nápoly.** **21.02.** E Murolo hangversenye. **Oslo.** **20** A házzenekar hangversenye. **21.** Karóénekek. **22.35.** Táncczene. **Posnan.** **20.30** Zongorahangverseny. **21.30.** Könnyű dalok. **22.45.** Táncczene. **Prága.** **19.05.** Zenekari hangverseny. **20.25.** Ada Nordenova operaénekesnő hangversenye. **21.30.** Zongorahangverseny. **22.20.** Táncczene. **Riga.** **20.** Zenekari hangverseny. **Róma.** **21.30.** Rossini: „Sevillai borbély” c. operájának közvetítése. **Szabó.** **21.40.** Zenekari hangverseny. **22.40** Jazz-band. **Stockholm.** **20.** Katonazene **22.** Szórakoztató hangverseny. **Torino.** **21.** Egy operett közvetítése. **Varsó.** **19.50** Operaközvetítés Posnamból.

HIRDETMEY

A halmagiu izr. hitközség azonnali belépésre keres előmádkozót egyszerűsített mértékű is. Javaldalmazása havi 3000 lej és lakás. Ajánlatok dr. Grosz Andor Halmagiu (Județul Arad) küldendők.

Hirdessen az Uj Keletben

JAZOMIR

Egy hős pacifista története

Írta: ALEX SLANK

(49)

„Itt nálam nem lehet elfogni kémekeket ez a hatóságok tudják. Stettinben én vagyok a legmegbízhatóbb egyikük. Képzelje, a Rókkant Bajtársak hazafias Szövetségénél az elnöki tisztséget viselem és majdnem minden hónapban lojalis manifesztumot szövegek a császárhoz. Valahányszor dicsőséges urunk és császárnk egy nagyot nyilatkozik, máris összeül a szövegező bizottság és csináljuk a hűségnyilatkozatot.”

„Pontosan az én esetem. Csak hogy én porul jártam.”

„Mindnyájunkat érhet baleset. — és vörös arcan a gond boruja jelentkezett. Ha itt valami bajom történne, elmegyek magukhoz!”

„Felirt egy címet, ide megyek lakni — mondotta — tüstént öltözködtem át, csináljak próbákat a rágatódászából, a német orvosok ezt a bajt még akceptálják. Megnézte az iratomat. Nagyon alaposan megvizsgált minden feljegyzést és amikor visszaadta, mindent rendbenlévőnek talált.”

„Köser!”

Ejjel katonai személyeknek csak flottaparancsnoksági engedéllyel lehetett a városban járni. Rókkantak is tartoztak szerezni ilyen cédulát. A vendéglős nevemre kiállított engedélyt adott és azt mondotta: jöjjenek bátran éjféli felé.

Az asztalokat éjtélkor más vendégek ütek körül: matrózok és civilek. Nők nem voltak közöttük.

Ellenszenves arcok, akik csunyaságukban sem voltak érdekesek.

Szöke fiut bajor származását adták mellém, aki bekísért a vendéglő egyik hátsó szobájába. Itt ülésezett a komité. Négy emberrel kellett egyformán kezelt fogadni, begörbítettek az ujjamat, mire erőteljesen rávágtam mindögyiknek a jobb kezefejére.

„Kemény ember vagy! Vörös ördög voltál a háborúban?”

„Egyszerű infanterista voltam, sokat dekkoltam. Már az elején. Pár hétig voltam csak kint a fronton. Azóta lógok.”

Azt halltam, ezzel olyant mondog, amivel meggyerem a tetszésüket.

„Inni szeretsz?”

Nem volt időm felelni, mert egymásután pergőtüzként jöttek a kérdések.

„Van pénzed?”

„Kifosztottál-e már burzsujt?”

„Leszurtál katonatisztet?”

„Szervertél postarablást?”

„Hajítottál bombát burzsuj autójába?”

Szedültem.

De tartottam magam és mosolyogtam. Csak hogy ők nem tréfáltak és nem akartak egyenrangúnak elismerni.

Gondoltam, jó lesz, ha itt nyomban hozzájuk asszimilálodom.

„En nem vettem részt, — mondottam, határozottan és némi respektussal, — csak az elméleti és taktikai munkában. A politikai terrorhoz nem volt szerencsem.”

„No majd leszi!”

Zömök, szélesvállú szöke fiu mondotta ezt, nálam valamivel idősebb. A képén egy hosszú forradás. Ahogy mondotta, kissé humorosan hangzott, de volt benne jó adag fenyegetőzés.

Aztán nem vetettek többet ügyet reám, a maguk dolgairól tárgyaltak, nagyon indulatosan. Nem értettem, miről volt szó, csak az egyes szófoszlányok gyánították, hogy valamelyikük rossz fát tett a tűzre.

A megtámadott egy magas, roppant mellű, fekete ifju volt, a homloka ráncos és a tarkója, szigetei után itélve jó harmincas lehetett.

A szöke, aki engem kedvesen megfenyegetett, mánt egy höröcsög, hirtelen nekigrott, felkapta a söröskancsót, hogy belevágja. Senki nem fogta meg, a kancsó röpült, de a magas ember ördögi

Ügyességgel előrehajolt és a kancsó belévágódott egy oszlopba. A csörepék visszavugrottak, az egyik darab fülem mögött hasította be a húst, erősen véreztem, de erre senki ügyet nem vetett. A harc folyt tovább. A magas, kopasz matróz az asztal fölött átnyújtotta a kezét, hogy támadójának a nyakát szorítsa össze. A szöke ekkor felpattant, megragadta a széket, két szomszédja azonban lefogta.

„Lat ihn seht, lat ihn seht! — ordította az egyik. Engedd beszélni, engedd beszélni!”

A támadó felső törzsét az asztalra hajította és öklével csapdosott. Közben a bajor fiu egy befalozott fülkéből köztért és fertőtlenítő folyadékot vett elő, letisztította és bekötötte a sebmét.

Halkan megkérdeztem tőle, miről van itt szó. Kézét a szájáig tevé, jelezte, hogy itt nem majd kint elmonlja.

„Menni akarok, — sugarta. Nem nekem való hely, kérem: kíséren haza!”

„Gyorsult az „előknek”, hogy rosszul érzem magam, engedjék, hogy mehessek.

A szöke, aki még javában csapkodott, fejével igent intett.

Az éjszaka csöndes volt, sehonnan muzsikaszó nem hallatszott, katonák és matrózok őrzárata cirkált lombohan, kopogósan. Kétszer is leigazoltattak bennünket, az én cédulámat jobbnak találták, mint a másikat, alig néhány másodpercig néztek csak míg a bajorét jó néhányszor forgatták. Magyarakodnia kellett. En a rágatódászommal tapasztaltam, elég jó sikereket tudtam elérni.

Kisérőtől megtudtam, miről volt szó.

A politikai aktiv forradalmárok elnöke volt a szöke, köpcös fiu. Ez számon kérte a másiktól, egy sváb fémöntőtől az ifjún munkások pénzét. A sváb azt állította, hogy a pénz forradalmi célokra adta, de nem akart beszámolni, nagyon diszkrét dolgokra költötte, olyanra, hogy csak nálánál tekintélyesebb és hasznosabb forradalmárnak számolhatna be vele. A fiatalabb ekkor szemébe vágta, hogy ellopta a pénzeket és pedig saját céljaira. Bizonyítékai vannak, hogy a multkor éjszaka között Kielben, bor és leány mellett. Ez pedig súlyos fegyelemsértés akkor is, ha valaki nem kezel közpénzeket. A sváb ki-kérte magának a gyanúsítást, de a védekezésé nagyon gyöngye volt.

„Ha tovább ott marad, esetleg egész cifra dolgoknak lehetett volna tanuja. Mind a kettőnek ott volt az oldalfejtő.”

„Nagyon örülök, hogy megszabadultam tőlük. Nekem egész más fogalmaim vannak a forradalomról!”

„Csodálom, hiszen magukról az a hír járja, hogy veszedelmes bicskázók, a magyar huszár a kozáknál is vérengzőbb. És a betyárok is magyar földről származnak.”

Megmagyaráztam neki, hogy ennek a romantikának Magyarországon már vége. Nem betyárok és huszárok csinálják a forradalmat, hanem ép úgy, mint itt, főleg iparosok és intellektuellek. Csak hogy nálunk nem ismerik az ilyenfajta értekezleteket. Ha valaki sikksaszt, az megfélelő fórum elé hozzák, munkások bírósága elé. Nálunk ilyesmi, mint amit most láttam, teljesen ismeretlen dolog.

„Ha ezt nem ismeritek, barátom, akkor nem is fogjátok megcsinálni a forradalmat. Ha a ti betyárságtok és huszárbravurotok az egymás közötti veszekedésbe merül ki, akkor ti alapjában véve meg vagytok elégedve a sorsotokkal. Csak azért vagytok forradalmárok, mert az most divat az egész világon.”

(Folyt. következik.)

Hirdessen az Uj Keletben

Nyomatott a „Carica Românească” körforgógepén, Str. Dorobantilor 14-16.

CHARITÉ szanatórium

Cluj-Kolozsvár, Strada Regală (Majális-utca) 12a. szám. Telefon: 800.

Széleset. Belgyógyászat (cukor-, vese- és anyagforgalmi megbetegedések előtti kezelése). Szülészeti (külön szülészeti és gyermekágyas osztállyal). Négyógyászat. Urologia. Orthopédia. Szemészet. Pülészet. Orr- és gégyógyászat stb. Legjelesebb specialista orvosok vezetése alatt. Röntgen. Vegyi és bakteriológiai vizsgálatok. Gyógyfürdő (szén-sav, hab, jód, kén, stb.) Villamos kezelések. Foggy- és húzókurák, bejárók stb. Napl. ellátás és ápolási díj: I. oszt. 450, II. oszt. 350, III. oszt. 250.

Igazgató főorvos: Prof. Dr. Steiner Pál

אתרוגים

מארץ ישראל ענראם אנר דעטייל יעדער קוואליטאט ליעמערס בילוינסט

Simon Glasner Jerusalem

בעשעללונגען ניממט ענשענען:

Librarie Safruth Cluj

ווא אויך ענשענענערע אויסקונסט ערטיילט ווירד.

STANIOL Gyári LEPAGE

Kvár. Kérjen mintás árjegyzéket.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyzeri közlésnél egy szó 5 lej, vasatagabb befűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Állatkeresőknek 30 százalék kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelligés levelet csak úgy továbbítunk, ha portó bélyeg mellékelve van. Eljegyzési hírek díja 250 lej.

Különb kereszthurok egészen új, fekete zongora 48.000 leért eladó. Megtekinthető Trileta zongorákrában, Str. Saguna 14. Telefon 419.

Román, német és francia nyelvben perfect fiatalember tisztviselő, raktárnoki vagy bármilyen állást keres. Megkereséseket „Sürgős” jellegre a kiadóba.

Egy zsidó iskolából vagy leány teljes ellátást kaphat iskolához közel lakó ur zsidó családnál. Irta: Klein, Strada Filipescu (Szentielek-utca) 17.

Bártilfe, esetleg egy vagy két meaurerrel az ősz ünnepekre előimádkozónak ajánkozik. Megkereséseket Klein vendéglőhöz, Dej, ker.

Jobb zsidó családból való középiskolai tanuló teljes ellátást kaphat. Szappan-utca 15. Szigoruan köser.

Priss köser bivaly- és tehéntej naponta kétszer, csecsemőknek és betgeknek alkalmasan egy tehéntej fejre, ha-hoz szállítva a kapható. Ugyanott állomdóan friss köser tej, túró és vaj is kapható. Schwartz Ignác Strada Jaltu Manu (Szentgyháza-u.) 24.

Valási szempontból teljesen megbízható, főzni tudó intelligens zsidó leányt keresek. Fényképpel ellátott és a fizetési igényeket megjelölő ajánlatot melébb kérek. Felscher Lipót iskola-igazgató Timisoara IV. Scudier-ter 9. emle.

Kétágyas különbejárata, elegans burorított szoba kiadó. — Mészáros-utca 8. l. em.

Francaise, hautes références desire etablir dans bona familie, pres enfanta cu grandes demoielle. — Ecrire Marg. erlito Ribod, chez M. Richard Koch Dicoianmartin.

Tökéletes

magyar-német lexikon

a most megjelent új kiadásu

magyar-német és német-magyar nagy

Kelemen Szótár

1924 oldal, 932.420 sor. Egymillió német és magyar szó, fogalom, szak kifejezés, tehát egyedülálló magyar könyvtáriás. Félbörkötés. 3500 lei részletárban, 300 leies havi részletre. A szelvényt tessék ki vágni, kitölteni, beküldeni.

T. UJ KELET könyvosztálya Cluj-Kolozsvár.

Kérem a „Nagy Kelemen”-t 3500 lei részletárban a Lepage részletosztály utján 500 lei utánvétellel 300 leies részletre, ha nem, az egész esedékes. — Kérem 3000 lei készpénzárban.

Név: _____

Cím: _____

Most jelent meg

Autó kézikönyv

Írta: WEINER EMIL

Az „Autó Kézikönyv” két részre oszlik:

Első része

az előismereteket tartalmazza (mechanika, elektromosság, stb.) azok számára, akik ezeket nélkülözik, vagy ismereteiket felőhajtják újítani. Ezek az előismeretek az autómobil szerkezetének és működésének megértéséhez nélkülözhetetlenek, viszont ezek segítségével a könyvet a laikus is könnyen megértheti.

A második rész

az autómobil szerkezetének, kezelésének és vezetésének ismertetésével foglalkozik, az érthetőség követelte részletességgel, amit szemléltetőleg segítenek elő a nagyszertű kivitelei ábrák. Az AUTO KÉZIKÖNYV a nagyközönség számára van írva és a kezdő sofőrtől a más szakmában működő mérnökig mindenki élvezettel és tanulsággal olvashatja.

520 ábra

610 oldal

Árá fűzve 510

SZERKESZT

Ejeli tel

KIADÓHIV

Str. B

LOFIZETES

Egész é

Felévre

Negyede

Egy hón

X. évfolya

1929 Sze

* 568

Min
é
le

Hogyan
védekezt

TÖL
a p

A palesztinai
bentőbb részlete

Különösen a
lás mult fel

mind

Tudvalevőleg né
láhírít slobodk

Hobronba tette

rok épan a talu

mutlak, amikor

banlák az épüle

ták halált megve

tek s jollehet se

náluk, közel egy

dályozni, hogy

nak az épületbe.

győzött, amely

móben embermés

venőt fiatal talu

hare színhelyén

Az esettek közö

lampolgar volt.

erő nem jutott

Az arabok rés

mint negyven

A jesiva növend

mint a hebronj

rült a rendőrség

Egy

Erdély

a pa

(Cluj-Kolozsv

Kelet tud.) —

ponáló egységge

a tiltakozási de

az egész világ z

lesztinai esemén

nem tartották m

a hét végéig min

kat, a legtöbb v

más formában b

zsidóság felhábo

A mar

tiltak

Impozáns ké

a zsidó kulturhá

vásárhelyi zsidó

áryalati külön

népgyűlése a pa

len. Schwartz A

ismerteti a gyűle

zönség nagy te

pette jelent ki,

meg kell szim

és zsidó közöl

ról

amikor a zsidós

legöntudatosabb

barbár támadás

helyicsőport eln

bözteti a galut